

Europautvalget

INFORMASJONSPAKKE FRA FAGGRUPPE PÅ EØS/EU

19. MARS 2026

Det vises til innkalling til møte i Stortingets europautvalg, sendt 12. mars. Møtet finner sted 19. mars. Fra regjeringen deltar utenriksminister Espen Barth Eide, justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen og klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen. Stortingets faggruppe for EU/EØS-informasjon (utredningsseksjonen, stortingsbiblioteket og internasjonal avdeling) har utarbeidet bakgrunnsinformasjonen knyttet til saker på dagsorden.

Justis- og beredskapsministeren vil redegjøre for:

- [EUs pakt om migrasjon og asyl og nye løsninger for asyl- og migrasjonshåndtering](#)
- [Det nye Grense- og visumsfondet \(BMV\)](#)
- [Status for innføring av inn- og utreisestystemet EES](#)
- [Bedre samarbeidsmuligheter for norsk politi med Europol](#)
- [Beredskapsunionsstrategien og nytt forordningsforslag for EUs ordning for sivil beredskap \(UCPM\)](#)

Klima- og miljøministeren vil redegjøre for:

- [Oppfølging av EUs reviderte direktiv for avløp](#)
- [Gjennomføring av EUs opprinnelige avløpsdirektiv fra 1991](#)

Utenriksministeren vil redegjøre for:

- [EUs nye forslag om industriutvikling \(Industrial Accelerator Act\)](#)
- [Forordningen for produksjon av nullutslippsteknologier \(Net-Zero Industry Act\)](#)
- [Secure Connectivity](#)
- [Prosedyreforordningen](#)
- [Forhandlinger mellom Norge og Estland om forsyningssamarbeid i kriser og krig](#)
- [EUs markedsintegrasjonspakke \(kapitalmarkedsregelverket\)](#)
- [Kort status om EØS-midlene](#)

Rettsakter:

- [Aktuelle rettsakter for møtet i EØS-komiteen 20. mars](#)

Justis- og beredskapsministeren vil redegjøre for:

EUs pakt om migrasjon og asyl og nye løsninger for asyl- og migrasjonshåndtering

I [arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker 2025](#) skriver regjeringen at «Migrasjon er (...) en felleseuropeisk utfordring. Håndteringen av ulike kriser har vist at det er helt nødvendig at landene i Europa samarbeider om migrasjonshåndtering. For å sikre en bærekraftig og kontrollert innvandring til Norge, er det nødvendig å samarbeide med europeiske og globale partnere.»

Asyl- og migrasjonspakten

EU har vedtatt flere rettsakter på asyl- og migrasjonsområdet i en samlet regelverkspakke, også kalt asyl- og migrasjonspakten. [Pakten er basert på tre pilarer: styrket samarbeid med tredjeland, styrkede prosedyrer ved EUs yttergrenser og en ny mekanisme for solidaritet og omfordeling av ansvar innad i Europa](#). Asyl- og migrasjonspakten trådte i kraft 11. juni 2024 og skal gjennomføres fra 12. juni 2026. Kommisjonen har lagt frem en [felles gjennomføringsplan for pakten](#). Dokumentet grupperer det juridiske, tekniske og operasjonelle arbeidet med å omsette asyl- og migrasjonspakten til en operativ realitet i 10 hovedelement, jf. omtale i [EU/EØS-nytt 20. juni 2024](#).

De nye regelverkene gir en helhetlig reform av asyl- og migrasjonssystemet. Fem av rettsaktene får direkte betydning for Norge: [screeningforordningen](#) og [returgrenseprosedyreforordningen](#) som er Schengen-relevante, [Eurodac-forordningen](#), [asyl- og migrasjonshåndteringsforordningen \(AMMR\)](#) og [krise- og force majeure-forordningen](#), som delvis faller inn under Norges tilkynningsavtale til Dublin-samarbeidet. [Justis- og beredskapsdepartementet sendte i juli 2025 forslag til endringer i utlendingsloven og -forskriften for å gjennomføre deler av forordningene fra 2024 om asyl- og migrasjonshåndtering \(AMMR\) og om håndtering av krisesituasjoner og force majeure på migrasjons- og asylområdet \(kriseforordningen\) i norsk rett på høring.](#)

For å rekke fristen for å gjennomføre asyl- og migrasjonspakten innen sommeren 2026, foreslo Regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2025 137,7 millioner kroner til politiets, Utlendingsdirektoratets og Utlendingsnemndas arbeid med implementeringen i 2025. I tillegg er det lagt opp til å dekke 28,7 millioner kroner fra EUs grense- og visumfond (BMVI). Se [egen sak om BMV](#), samt mer informasjon om asyl- og migrasjonspakten på [regjeringen.no](#).

Daværende justisminister Mehl orienterte om asyl- og migrasjonspakten og grenseforordningen i [Europautvalget 15. mars 2024](#). I [informasjonspakken](#) som ble utarbeidet før møtet, gis en nærmere omtale av rettsaktene som har direkte betydning for Norge. Daværende justisminister Mehl sa i [møtet 15. mars 2024](#) at «Norge omfattes kun av deler av reglene, spesielt de som bygger på dagens system for å avgjøre hvilket land som er ansvarlig for å behandle en asylsøknad – det såkalte Dublin-systemet. (...) Det er viktig for oss at også resten av Europa har god yttergrensekontroll, effektive asylprosedyrer og gode returordninger, bl.a. for å forebygge sekundærbevegelser og trusler mot indre sikkerhet. (...) Norge bindes ikke av den obligatoriske solidaritetsmekanismen, men det er lagt opp til at vi skal kunne delta frivillig. Vi har tidligere bidratt solidarisk ved å relokalisere. Vi kan komme til å vurdere å bidra frivillig i en solidaritetsmekanisme igjen, men det er noe vi må komme tilbake til hvis det blir aktuelt.» Når det gjelder endringer i grenseforordningen sa hun at de nye reglene for grensekontroll gir nasjonalt handlingsrom i ivaretagelsen av sikkerhet, offentlig orden og folkehelsen i Norge. Når det gjelder den obligatoriske solidaritetsmekanismen, har [Rådet vedtatt den første årlige solidaritetspoolen for 2026](#), jf. omtale i [EU/EØS-nytt 18. november 2025](#).

Nye løsninger for asyl- og migrasjonshåndtering

11. mars 2025 la Europakommisjonen frem et [forordningsforslag om et nytt felleseuropeisk retursystem](#), jf. omtale i [EU/EØS-nytt 18. mars 2025](#) og [10. desember 2025](#). Forslaget er del av gjennomføringen av asyl- og migrasjonspakten som skal tre i kraft i 2026, og fokuserer på felles prosedyrer for retur gjennom bl.a. en europeisk returordre, regler om tvangsretur, strengere regler for å håndtere rømning, egne regler for personer som utgjør en sikkerhetsrisiko og ordninger for retur til et tredjeland (Return Hubs). Forslaget opphever returdirektivet fra 2008, som Stortinget sluttet seg til i 2010. [Europaparlamentets LIBE-komité vedtok sin posisjon til de foreslåtte endringene 9. mars 2026, og det er klart for forhandlinger med Rådet](#). (jf. omtale i [EU/EØS-nytt 13. mars](#)). Det foreligger så vidt vi kan se ikke Schengen-notat for denne rettsakten.

20. mai 2025 la Europakommisjonen frem et [forordningsforslag som vil kunne gi medlemsstatene større fleksibilitet med hensyn til hvordan såkalte «trygge tredjeland» defineres](#). Forslaget er del av den omfattende asyl- og migrasjonspakten, der fem av rettsaktene også berører Norge direkte, mens dette forslaget som nå er lagt frem kan synes å falle utenfor det som berører Norge, jf. nærmere omtale i [EU/EØS-nytt 27. mai 2025](#).

Europakommisjonen arbeider også med en ny Frontex-forordning (jf. [EU/EØS-nytt 1. september 2025](#)), og sikter mot å legge frem et forordningsforslag tentativt i tredje kvartal 2026.

Europakommisjonen la frem sin nye [femårsstrategi for migrasjon og asyl](#) den 29. januar i år. Strategien angir EUs politiske mål og visjoner innen asyl og migrasjonspolitikken for de kommende årene. Å forhindre ulovlig migrasjon, å beskytte mennesker på flukt og å sikre kompetent arbeidskraft til EU er blant hovedmålene i strategien, som angir fem prioriteringer: (i) styrket migrasjonsdiplomati og samarbeid med partnerland, (ii) sterke yttergrenser, (iii) gjennomføring og videreutviklingen av asyl- og migrasjonspakten, (iv) mer effektiv returpolitikk og (v) at EU tiltrekker seg kompetent arbeidskraft. Strategien er nærmere omtalt i [EU/EØS-nytt 4. februar 2026](#).

EUs første visumpolitiske strategi («[EU visa policy strategy](#)») ble lagt frem samtidig som strategien, og skal bidra til en mer moderne og sammenhengende visumpolitikk. Strategien bygger på tre hovedpilarer: styrking av EUs sikkerhet, styrking av EUs konkurransevne og en moderne visum- og grenseforvaltning. [Norge deltar i Schengensamarbeidet, og endringer i EUs visumpolitikk antas derfor å kunne berøre også Norge](#).

På det kommende toppmøtet 19.- 20. mars i EU står migrasjon på agendaen. Her vil «*Migration EU leaders will take stock of the implementation of its previous conclusions on migration, with a letter from von der Leyen expected to inform the discussions. Leaders are likely to reiterate their call for Member States and EU institutions to intensify work on all strands of the EU's approach to migration, notably on the external dimension and on comprehensive partnerships. They could also acknowledge the recent [agreement in the Council on the EU-wide list of safe countries](#), or comment on possible migration waves resulting from the situation in the Middle East.*». [Les mer om forventningene til toppmøtet i en analyse fra Europaparlamentet](#).

Det nye Grense- og visumsfondet (BMV)

«Norge (vil) også i neste periode...være netto bidragsyter, altså at vi bidrar mer enn det vi mottar til tiltak i Norge. Det er fordi yttergrensen ikke er i Norge, men lenger sør og øst. Til illustrasjon er Norges totale utbetaling fra den inneværende ordningen anslått til å være om lag 700 mill. kr, mens vi innbetaler omtrent 1,85 mrd. kr. Sikkerhet koster, det er ingen hemmelighet.»

Det sa utenriksminister Espen Barth Eide da han orienterte om Norges deltakelse i finansieringsordninger innenfor grense- og visumsamarbeidet og Kommisjonens forslag til ordning i neste periode på [møtet i europautvalget 23. oktober i fjor](#).

I regjeringens [Schengen-notat om grense- og visumfondet for inneværende periode \(2021-2027\)](#) heter det at det nå er «tre fond på innenriksområdet: Asylum and Migration Fund, Internal Security Fund (ISF) og Integrated Border Management Fund (IBMF). IBMF består av to finansielle ordninger, henholdsvis Financial support for border management and visa (BMVI) og Financial support for customs control equipment. Norge deltar kun i BMVI siden dette er det eneste som er Schengen-relevant.»

[I forslaget til nytt langtidsbudsjett for perioden 2028-2034 foreslår Kommisjonen en vesentlig økt innsats knyttet til grense- og migrasjonshåndtering.](#) Dette skal blant annet bidra til at medlemslandene kan gjennomføre den vedtatte migrasjons- og asylopakten, fulldigitalisering av grensekontrollen og sikre at politi og andre som håndhever loven har tilgang til moderne kapasiteter og dermed effektivt kan bekjempe organisert kriminalitet. Dette er nedfelt i en foreslått [Europa-parlaments- og rådsforordning «om etablering av Unionens støtte til Schengen-området, til europeisk integrert grenseforvaltning og til den felles visumpolitikken for perioden 2028–2034»](#). Det foreligger så vidt vi kan se ikke et Schengen-notat om forslaget ennå.

Utenriksministeren sa på møtet i europautvalget i oktober at mens budsjettet for inneværende finansieringsordning er på om lag 6,4 mrd. euro, er det foreslått økt til 15,4 mrd. euro i neste periode. Han viste til at Norges bidrag vil fastsettes gjennom en tilleggsavtale mellom Norge og EU. Med utgangspunkt i dagens nøkkel, anslo utenriksministeren at det norske bidraget kan komme til å utgjøre rundt 460 mill. euro for perioden 2028–2034. Han sa «dette er funksjoner som for oss uten Schengen ville vært svært mye dyrere, fordi vi da skulle gjort det hjemme bare for oss selv. Det er egentlig en kostnadsreduksjon sammenlignet med alternativet.» Barth Eide sa dette vil bidra til å hindre ulovlig migrasjon til Schengen-området og dermed mindre sekundærmigrasjon til Norge. Han viste videre til at forbedret kontroll på yttergrensen fører til bedre norsk sikkerhet og redusert omfang av alvorlig grensekryssende kriminalitet.

Status for innføring av inn- og utreisesystemet EES

«Det nye systemet er et viktig skritt i arbeidet med å modernisere og effektivisere grensekontrollen. Vi styrker kontrollen med reisende over Schengens yttergrenser, og bidrar til økt sikkerhet i hele Schengen-området.» [Det uttalte justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen i en pressemelding 19. september 2025](#) som varslet at Norge gradvis skulle ta i bruk det nye felleseuropeiske inn- og utreisesystemet Entry/Exit System (EES) fra 12. oktober i fjor. Regjeringen skrev at det er lagt opp til at systemet skal være i full drift ved alle grensepasseringssteder inn til Schengen i løpet av seks måneder, dvs. innen 10. april i år.

EES registrerer tidspunkt og sted for inn- og utreise for reisende fra land utenfor EU/EØS. Dette erstatter stempeling av pass og skal gi myndighetene bedre oversikt over hvem som oppholder seg i Schengen-området og hvor lenge. Informasjonen lagres og brukes til å kontrollere framtidige grensepasseringer og systemet varsler automatisk dersom noen overskrider tillatt oppholdstid. [Politiet har også nærmere informasjon om systemet på sine hjemmesider.](#)

Stortinget ga sitt samtykke til å godta EES-forordningen mm. i 2022, jf. [Innst. 184 S \(2021-2022\)](#). Tidspunktet for gradvis igangsetting av EES fra 12. oktober 2025 ble fastsatt i [en kommisjonsbeslutning 30. juli 2025](#).

Bedre samarbeidsmuligheter for norsk politi med Europol

[Norge inngikk en samarbeidsavtale med Europol \(EUs politimyndighet\) i 2001.](#) Avtalen legger til rette for praktisk samarbeid mellom norsk politi og Europol, og har som formål å styrke politisamarbeidet mellom Norge og EUs medlemsland, hvor Europol er EU-landenes bindeledd. [Avtalen oppretter et samarbeid på en rekke oppregnede kriminalitetsområder. Dersom Europolis eget mandat utvides ytterligere, vil Norge på selvstendig grunnlag kunne vurdere om samarbeidet med oss skal utvides tilsvarende.](#)

I [arbeidsprogrammet for EU- og EØS-saker 2025](#) fremgår det at Norge over lengre tid har arbeidet for å best mulig utnytte de muligheter vår avtale med Europol gir for samarbeidet. Europolforordningen skiller ikke mellom Schengen-tilknyttede land og andre tredjeland. I det siste arbeidsprogrammet for Europol er de Schengen-tilknyttede landene spesifikt nevnt. Regjeringen vil fortsette å arbeide for at samarbeidet mellom norsk politi og Europol blir så godt som mulig og vil nøye følge med på de prosesser som pågår i Brussel om rettsgrunnlaget for Europol.

I [Politidirektørens faglige råd 2025](#) står det at: «*Det europeiske samarbeidet gjennom Schengen, hvor Norge er fullverdig medlem, bør videreutvikles. Samtidig bør det operative samarbeidet med EU-byråer, som Europol og Eurojust, styrkes så langt det er mulig innenfor rammene av vårt tilknytningsforhold til EU.*»

Europakommisjonen arbeider nå med en revisjon av Eurojust og forslag til en ny Europolforordning, jf. omtale i [EU/EØS-nytt 4. november 2025](#). Rettsakten skal iht. planen legges frem i andre kvartal 2026. Se eventuelt nærmere informasjon i denne [briefing](#) fra Europaparlamentets utredningstjeneste om saken.

Da [justis- og beredskapsministeren Astrid Aas-Hansen](#) deltok på møtet i justis- og innenriksrådet 5. mars sto også [Europol på dagsorden](#).

Beredskapsunionsstrategien og nytt forordningsforslag for EUs ordning for sivil beredskap (UCPM)

[EUs strategi for en europeisk beredskapsunion ble lagt frem i mars i fjor](#). Strategien inkluderer 30 nøkkeltiltak og angir en detaljert handlingsplan med 63 ulike tiltak for å fremme sine mål, og fokuserer på en rekke samfunnsområder og forbedring av EUs evne til å forutse, forebygge og svare på trusler og kriser. [EU/EØS-nytt fra 3. april 2025](#) gir en nærmere oversikt over strategien, som bygger på [Sauli Niinistö's rapport om en styrking av Europas sivile og militære beredskap](#), der totalberedskap er et grunnleggende konsept. Blant nøkkeltiltak på Kommisjonens tiltaksliste er en revidering av [EUs ordning for sivil beredskap \(Union Civil Protection Mechanism-UCPM\)](#), der Norge er med som likeverdig partner. I [2024 evaluerte Kommisjonen UCPM](#) og fremsatte fem strategiske anbefalinger for at mekanismen kan tilpasse seg et stadig skiftende risikolandskap.

I «[Totalberedskapsmeldingen](#)» [Meld. St. 9 \(2024 –2025\)](#) omtales beredskapssamarbeidet med EU nærmere. Her fremgår det at «*Norge skal følge nøye med på utviklingen i EU om beredskap – og krisehåndtering, og eventuelle nye initiativer.*» I [regjeringens arbeidsprogram for EU/EØS-saker for 2025](#) gis en nærmere omtale av Norges deltakelse i EUs ordning for sivil beredskap.

Forslaget til ny UCPM-forordning

[Utenriksminister Espen Barthe Eide](#) orienterte om EUs forslag til ny UCPM-forordning i [Europautvalget i oktober i fjor](#), jf. også [bakgrunnsinformasjon](#) til møtet. Han sa da blant annet at «*Kommisjonen ønsker å styrke krisehåndteringskoordineringen på unionsnivå med nye institusjoner og oppgaver. Samtidig legger ikke Kommisjonen opp til å utfordre prinsippet om at beredskap og krisehåndtering er en nasjonal kompetanse. Det er altså mer samarbeid, men ikke en overtakelse av kompetansen. Forslaget til forordningen stiller eksplisitte forventninger til medlemslandene om bl.a. informasjonsdeling og koordinering i kriser. Kommisjonen foreslår også å flytte en del av EUs arbeid med helseberedskap, som i dag ligger under EU4Health-programmet, inn i UCPM. Dagens budsjett for UCPM er 3,6 mrd. euro. Nå er det foreslått en ny budsjetttramme på 10,675 mrd. euro. Selv om de to tallene ikke er direkte sammenlignbare, representerer forslaget altså en kraftig styrkning av denne mekanismen – UCPM.*»

[Forslaget](#) er fortsatt til diskusjon: «En del elementer skaper særlig diskusjon, bl.a. forslagene knyttet til sivilt-militært samarbeid som er krevende for noen land, og forslaget om å opprette en krisekoordineringshub i EU-kommisjonen. Forhandlingene vil fortsette utover høsten og trolig våren 2026. Dette er viktig, og vi følger disse diskusjonene nøye», sa Barth Eide i møtet.

[Da justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen møtte EUs kommissær for beredskap Hadja Lahbib i mars i år, sa hun til NTB](#) at «Det var et veldig positivt møte, særlig for oss som ønsker å knytte oss enda nærmere EUs beredskapsunion. (...) Det er svært viktig at Norge regnes med når EU nå utvikler ordningen videre (...) hvis ikke risikerer vi å stå på utsiden av deler av ordningen (...). Både beskyttelse av grunnleggende samfunnsfunksjoner, behov for evakuering, militær mobilitet og helseberedskap faller inn under beredskapsparaplyen. Vi ønsker å være tett påkoblet krisehåndteringsmekanismene i EU. Det handler om et gjensidig samarbeid der vi har nytte av hverandre.»

Klima- og miljøministeren vil redegjøre for:

Oppfølging av EUs reviderte direktiv for avløp

[Det reviderte avløpsdirektivet](#) ble vedtatt høsten 2024, og trådte i kraft i EU 1. januar 2025.

Regjeringen skriver i [EØS-notatet](#) (oppdatert 19. desember 2025) at «Norge har gjort et betydelig påvirkningsarbeid i forbindelse med utarbeidelsen av revidert direktiv i EU [...] Norske innspill er langt på vei ivaretatt i det reviderte direktivet, ved at det i direktivet er åpnet for mulighet for utsatt frist frem til 2045 for gjennomføring av sekundærrensing for tettbebyggelser mellom 1000 og 2000 pe. I tillegg har Norge oppnådd å få innført en overgangsfrist for sekundærrensing fram til 2037 for tettbebyggelser langs kysten over 10 000 pe som er omfattet av unntaket i 1991-direktivet, noe som manglet i Kommisjonens forslag. For tettbebyggelser langs kysten mellom 2000 og 10 000 pe som ikke tidligere har vært omfattet av rensekrav i avløpsdirektivet, har Norge oppnådd en forlenget frist fra 2027 til 2037».

Regjeringen skriver videre at «Virkeområdet i det reviderte direktivet er utvidet til å omfatte flere tettbebyggelser, og det innføres strengere og nye rensekrav sammenlignet med 1991-direktivet [...] Det reviderte direktivet regulerer utslipp fra tettbebyggelser over 1000 pe (person-ekvivalenter, 1 pe tilsvarer omtrent utslipp av organisk materiale fra én person) der 1991-direktivet gjelder utslipp fra tettbebyggelser over 2000 pe til ferskvann og over 10 000 pe til sjø. I Norge vil antall tettbebyggelser som er omfattet av direktivet øke fra om lag omtrent 175 til om lag 470. Disse tettbebyggelsene er i dag tilknyttet rundt 950 avløpsrenseanlegg.

Minimumskravet til rensing i revidert direktiv er sekundærrensing (kjemisk/biologisk rensetrinn som reduserer innholdet av organisk materiale fra det kommunale avløpsvannet). Tidligere unntak for utslipp til mindre følsomt område og mulighet for kun primærrensing (mekanisk rensetrinn, fjerner partikler og avfall) videreføres ikke. Revidert direktivs frister for å få på plass sekundærrensing varierer for ulike typer tettbebyggelser (2035-2037), og det er mulighet for 8-10 års forlengelse av fristene (2043-2045) for de minste tettbebyggelsene mellom 1000 til 2000 pe på nærmere angitte vilkår».

Med det nye regelverket innføres også krav til kvartærrensing for å fjerne mikroforurensninger som rester fra bruk av legemidler og kosmetikk for de største anleggene, og et utvidet produsentansvar for produsenter av legemidler og kosmetikk.

Regjeringen varslet 19. desember 2025 at de [vil ta det reviderte avløpsdirektivet inn i EØS-avtalen](#), og at det vil bli fremmet en samtykkeproposisjon for Stortinget: «Regjeringa vil sjå nærare på handlingsrommet i direktivet, særleg knytt til korleis Noreg brukar omgrepet tettstad og

avgrensar verkeområdet for reglane. Definisjonen av kva for nokre tettstader som omfattast er ein del av dette arbeidet».

Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen besvarte flere spørsmål om det reviderte avløpsdirektivet i [spørretimen 14. januar 2026](#), hvor han sa at regjeringen har «gjort et betydelig påvirkningsarbeid under revisjonen av avløpsdirektivet. Blant annet er tidsfristene for å oppfylle visse krav i revidert avløpsdirektiv blitt lengre. Regjeringen jobber nå for å ivareta norske interesser i innlemmelses- og gjennomføringsfasen, og som en del av dette arbeidet vil vi se på det nasjonale handlingsrommet i direktivet og arbeide f.eks. for lengre tidsfrister for Norge. [...] Vi er nå i gang med dialogen med de andre EØS- og EFTA-landene for å få en felles forståelse oss imellom, og vi vil så starte dialogen med EU. Jeg tar selv sikte på å reise til Brussel i mars for å diskutere saken og norske utfordringer med EU-kommisjonen».

[Bjelland Eriksen besøkte Brussel 16.-17. mars](#), hvor han blant annet møtte flere av EU-landenes klima- og miljøministre, samt EU-kommissærene for henholdsvis miljø og klima. Etter møter med EU-siden 16. mars, uttalte Klima- og miljøministeren at han har [bedt Kommisjonen om utvidet tidsfrist for Norge](#) til å innføre det reviderte avløpsdirektivet: «Jeg opplever at vi har diskutert godt de utfordringene Norge har med revidert avløpsdirektiv, at det er mange anlegg i Norge som må oppgraderes på kort sikt. Og det behovet vi har for de overgangsreglene som gjør at vi for eksempel får noe bedre tid til å gjøre de oppgraderingene som vi trenger å gjøre».

I NRKs [omtale av Brussel-besøket](#) nevnes representantforslaget om Norges handlingsrom innenfor EUs reviderte avløpsdirektiv ([Dokument 8:24 S \(2025-2026\)](#)), og [debatten om Kommunal- og forvaltningskomiteens innstilling](#) som ble avholdt forrige uke. I debatten sa Klima- og miljøministeren blant annet at han er opptatt av å gjennomføre det reviderte avløpsdirektivet til en lavest mulig kostnad gjennom å finne gode tilpasninger for Norge: «Det er også en av grunnene til at jeg har sagt så tydelig at det er viktig at vi nå ser grundig på tettstedsdefinisjonen, sånn at vi sørger for at det er de rette stedene som får de rette kravene når vi gjennomfører dette direktivet. Jeg vil advare mot å gå inn i en diskusjon om bruk av reservasjonsretten til revidert avløpsdirektiv. Dette er for det første en del av kjernen av en viktig del av EØS-avtalen, og for det andre bør man i hvert fall ha et åpent syn på hvilke tilpasninger man kan få, og hvordan en samtykkeproposisjon faktisk ser ut, for å få et fullstendig bilde av hvordan vi kan gjennomføre dette direktivet». Under [voteringen 17. mars](#) ble det vedtatt seks anmodninger til regjeringen om hvordan implementeringen av EUs avløpsdirektiv best kan gjennomføres i Norge.

Definisjon av tettbebyggelse og handlingsrom

Klima- og miljøministeren sa i spørretimen 14. januar at regjeringen foreløpig ikke har en oversikt over hvilke tettbebyggelser, kommuner og renseanlegg som vil bli berørt av det reviderte avløpsdirektivet, og at de «arbeider med å avklare handlingsrommet i oppfølgingen av revidert avløpsdirektiv. Et sentralt spørsmål i det arbeidet er f.eks. hvilke tettbebyggelser som faktisk vil omfattes av regelverket. Her er den norske definisjonen av tettbebyggelse særlig relevant. Det arbeidet vil være helt sentralt for hvilke kommuner som blir omfattet av nye krav og ikke. [...] Når regjeringen har kommet lenger i arbeidet med å avklare handlingsrommet og hvilke tettbebyggelser som faktisk omfattes av regelverket, vil vi legge fram en oversikt over hvem som blir berørt».

I revisjonen er blant annet direktivets virkeområde utvidet til å omfatte tettbebyggelser med en belastning på mer enn 1000 pe. I en [rapport fra Menon Economics](#) publisert på oppdrag fra KS i august 2025, *Utredning av Norges handlingsrom i EUs reviderte avløpsdirektiv – definisjonen av tettbebyggelse*, analyseres det juridiske handlingsrommet for definisjonen av tettbebyggelse og de samfunnsøkonomiske konsekvensene av alternative tettbebyggelsesdefinisjoner. Ifølge rapporten har Norge i dag «en definisjon av tettbebyggelse i forurensningsforskriften som er basert på avstanden mellom hus og hussamlinger, mens direktivets definisjon er basert på om-

råder der forurensingsproduksjonen er tilstrekkelig konsentrert. [...] Det reviderte avløpsdirektivet åpner for at medlemsland selv definerer hva som utgjør 'tettbebyggelse', så lenge minstekravene i direktivet oppfylles og miljømålene ivaretas. Dette gir Norge et viktig handlingsrom for å utforme en definisjon av tettbebyggelse som er tilpasset norsk topografi og befolkningsmønster».

Ifølge den samfunnsøkonomiske analysen vil den mest lønnsomme definisjonen av tettbebyggelse (grunnkretser med en befolkningstetthet på 25 pe/hektar eller mer) kunne spare samfunnet for over 25 milliarder i reduserte kostnader, uten at det går utover vannkvaliteten: «*Selv om resultatene er forbundet med usikkerhet viser våre følsomhetsanalyser at rangeringen av alternativer er robust for endrede beregningsforutsetninger. Begrunnelsen for dette resultatet er at tettbebyggelser som ikke omfattes av direktivet, vil få krav i henhold til nasjonalt regelverk og gjennom utslippstillatelse, hvor forurensningsmyndighetene da har større mulighet til å gjøre en kunnskapsbasert vurdering av hvilke områder som bør få krav om sekundærrensing. Det anbefales derfor at definisjonen endres i tråd med dette alternativet*».

Kostnader for sekundærrensekravet

På oppdrag fra Miljødirektoratet publiserte Menon Economics og Norconsult en [rapport i juni 2025](#) med en modell som anslår kostnadene for sekundærrensing i Norge. Klima- og miljøministeren Bjelland Eriksen besvarte [skriftlig spørsmål om avløpsdirektivet 16. januar](#), hvor han skriver at det er «*vanskelig å estimere kostnadene knyttet til revidert avløpsdirektiv isolert sett. Vi vurderer at den største kostnaden for Norge knytter seg til sekundærrensekravet, og disse kostnadene er foreløpig anslått til å ligge i intervallet 30-50 mrd. kroner nasjonalt. Det vil være stor variasjon mellom kommunene i hvordan kravene til sekundærrensing vil slå ut for gebyret, også ut fra geografisk plassering. Dette avhenger blant annet av hvilke valg kommunene gjør og hvordan det står til i kommunene fra før*».

Bjelland Eriksen viser til modellen fra Menon og Norconsult og skriver videre at «*Miljødirektoratet vil oppdatere datagrunnlaget og utvikle modellen i tråd med ny informasjon. Det er derfor på nåværende tidspunkt ikke mulig å anslå presist hvilke gebyrøkninger det vil være ved innføring av regelverket. Regjeringen vil opplyse Stortinget nærmere om dette i forbindelse med samtykkeproposisjonen som vil fremmes for Stortinget*».

Regjeringen skriver i [EØS-notatet](#) at foreløpige vurderinger tilsier «*at omtrent 660 av ca. 950 anlegg vil få strengere krav og oppgraderes til (minimum) sekundærrensing. Flere av anleggene oppfyller ikke dagens krav, og kan få enda strengere krav. Behovet for omfattende oppgraderinger i hele landet kan føre til mangel på kompetanse, personell og utstyr, og vil være krevende å følge opp for myndighetene innen de fastsatte fristene*».

Utvidet produsentansvar (EPR)

I tråd med prinsippet om at «forurenser betaler», er det innført et system i det vedtatte direktivet med utvidet produsentansvar rettet mot legemidler og kosmetiske produkter. EPR-systemet innebærer at produsenter av legemidler og kosmetikk som fører til forurensing av urbant avløpsvann med mikroforurensende stoffer, pålegges å dekke minst 80 prosent av omkostningene til kvartærrensing (avansert rensning for å redusere mikroforurensning, blant annet stoffer fra legemidler og kosmetikk som havner i avløpsvannet), der disse produktene er identifisert som hovedkilder og hvor ytterligere behandling er nødvendig.

Dette har ført til diskusjoner i EU hvor legemiddel- og kosmetikkindustrien nå forsøker å påvirke og stanse gjennomføringen av EPR-bestemmelsene i direktivet. Bransjeorganisasjonen Medicines for Europe sendte 9. februar et brev til Rådets president António Costa og medlemslandenes statsledere, hvor de [ba om en pause i gjennomføringen av direktivet](#) «*to safeguard access to essential medicines and European competitiveness*». Det ble etterfulgt av et [felles innspill](#) fra interesseorganisasjoner for legemiddel- og kosmetikkindustrien 25. februar, hvor de

oppfordret EUs finansministre om å be Europakommisjonen «to stop the clock on the implementation of the EPR scheme under the Urban Wastewater Treatment Directive (UWWTD), and to revise it».

Interesseorganisasjoner for de to næringene har også anlagt flere søksmål for EU-domstolen for å annullere EPR-bestemmelsene i det reviderte avløpsdirektivet. Søksmålene ([T-169/25](#), [T-158/25](#), [T-156/25](#) og [T-157/25](#)) ble avvist av EU-domstolen 18. februar, fordi de ble ansett ugyldige. [Agence Europe skriver i en omtale](#) at domstolen fastslår at selskaper, som juridiske enheter, ikke kan hevde å være «individuell berørt» av EPR og derfor ikke har rett til å utfordre bestemmelsene.

[Domstolens avgjørelse ble ønsket velkommen av EurEau](#), den europeiske paraplyorganisasjonen for vann- og avløpssektoren (hvor Norsk Vann er medlem): «*It's now time to focus on the implementation of the recast UWWTD, particularly on the EPR. We remain open to collaborating with the pharmaceutical and cosmetics sectors, as well as with other relevant stakeholders, to achieve an effective and efficient EPR system*». Federation of Pharmaceutical Industries and Associations (EFPIA) uttalte i en [pressemelding](#) at de er forpliktet til å sikre at EU-lovgivning implementeres i full respekt for grunnleggende EU-rettsprinsipper og at de vil «*continue to challenge this Directive as its current design runs counter to these core EU principles*». Det er også en separat sak om det reviderte avløpsdirektivet reist av Polen ([C-193/25](#)) som fortsatt er til behandling i EU-domstolen.

I Europaparlamentet [stilte sentrum høyre-gruppen \(EPP\) 10. mars spørsmål til Kommisjonen](#) om hvordan den rettferdiggjør å fortsette med gjennomføringen av EPR-systemet uten en grundig konsekvensanalyse av kostnadsanslag og følger for medisinforsyningen: «*Does the Commission intend to propose a temporary suspension of or 'stop-the-clock' on the implementation of the EPR provisions until such an assessment has been completed and duly assessed by the legislator?*». EPP spør også Kommisjonen hvordan den har tenkt sikre en håndhevbar inkludering av produsenter fra tredjeland for å unngå konkurransevridning.

[Klima- og miljøministeren besvarte 5. februar skriftlig spørsmål](#) om utvidet produsentansvar i avløpsdirektivet, og om regjeringen har vurdert konsekvensene av dette kravet for norske produsenter og prisen på legemidler.

Bjelland Eriksen skriver i sitt svar at direktivet stiller krav om kvartærrensing ved anlegg over 150 000 pe og at det er identifisert ni slike anlegg i Norge, samt for tettbebyggelser over 10000 pe hvor det er kartlagt behov, og at oppgradering til kvartærrensing etter direktivet skal dekkes av produsentansvarsordningen: «*Produsentansvaret legges til aktørene som omsetter produkter på det norske markedet, dvs. både produsenter og importører. Vi legger opp til å følge de samme retningslinjer for beregning av kostnader for å finansiere dette som for bl.a. våre nordiske naboland. [...] Hva de faktiske kostnadene blir, kan først beregnes når nytt tilleggsregelverk er utviklet som skal bidra til å klargjøre rammene for kvartærrensing. Siden kostnadene til kvartærrensing fremdeles er uklare, er det også uklart hvilke konsekvenser en produsentansvarsordning vil kunne ha på prisen og tilgangen på legemidler. Forslag til endringer i norsk regelverk vil bli sendt på høring for innspill fra relevante aktører*».

Gjennomføring av EUs opprinnelige avløpsdirektiv fra 1991

I tillegg til diskusjonen i Norge om konsekvensene av innføring av EUs nye avløpsdirektiv, har ESA siden sommeren 2025 behandlet en [sak om norsk praktisering av det eksisterende avløpsdirektivet av 1991](#). Saken begynte med et spørsmål om utslipp fra et spesifikt anlegg i Trøndelag. I september utvidet imidlertid ESA undersøkelsen.

Problemstillingen som undersøkes, er om det norske regelverket som gjennomfører avløpsdirektivet, er utilstrekkelig, slik at mange områder ikke er underlagt de kravene til avløpsrensing som direktivet krever:

[Avløpsdirektivet av 1991](#) krever at alle tettbebyggelser med minst 2000 personekvivalenter fra 31. desember 2005 skal være tilknyttet et avløpssystem og oppfylle kravene til såkalt «[primærrensing](#)». Videre krever direktivet at alle tettbebyggelser med mer enn 10 000 personekvivalenter (eller over 2000 personekvivalenter, dersom utslippet skjer til ferskvann eller elvemunning) fra samme dato skal oppfylle krav til såkalt «[sekundærrensing](#)», som innebærer krav til ytterligere fjerning av organisk materiale fra avløpsvannet. For områder definert som «følsomme områder», kreves også tertiærrensning, dvs. fjerning av fosfor og nitrogen. Områder kan også defineres som «mindre følsomme», og det vil da være nok med primærrensing for mange av tettbebyggelsene som egentlig skulle hatt sekundærrensing, forutsatt at omfattende undersøkelser viser at dette ikke har negative miljøeffekter. I Norge er blant annet [kyststrekningen fra svenskegrensen til Lindesnes definert som følsom, mens strekningen fra Lindesnes til Grense Jakobselv er definert som mindre følsom](#).

ESAs undersøkelser skyldes at [forurensningsforskriften kapittel 14](#), som gjennomfører rensekravene i norsk rett, følger en annen systematikk enn direktivet: Mens alle norske renseanlegg skal ha fosforfjerning, har Norge bare stilt krav om sekundærrensing for nye renseanlegg, eller dersom et renseanlegg skal endres vesentlig (jf. [§ 14-7](#)). Bakgrunnen for at de norske reglene avviker fra direktivet, er forklart i et [brev fra Miljødirektoratet til landets fylkesmenn \(nå statsforvaltere - se brev til Fylkesmannen i Agder\)](#) i 2019. Brevet har overskriften «*Skjerping av praksis for krav til sekundærrensing innenfor normalt og følsomt område*», og direktoratet uttaler blant annet følgende om bakgrunnen for de norske reglene: «*Da direktivet ble innført, hadde Norges innsats på avløpsområdet over lengre tid hatt som mål å redusere utslipp av fosfor til ferskvann og marine resipienter framfor organisk materiale. Det ble vurdert at å fjerne fosfor/nærings-salter hadde en større effekt for vannkvaliteten i norske vassdrag og fjorder framfor rensemetoder som i større grad reduserer den organiske belastningen.*»

Se mer omfattende omtale av bakgrunnen for saken og den innledende korrespondansen mellom Norge og ESA i [EU/EØS-nytt 23. september 2025](#).

Saken ble deretter diskutert på pakkemøtet mellom ESA og Norge 13. – 14. november 2025. I [ESAs brev til norske myndigheter i forkant av pakkemøtet](#) signaliserte ESA at de blant annet ønsket å diskutere «*why the Norwegian transposition: - does not set requirements for nitrogen removal to all sensitive areas, - does not set requirements for nitrogen removal to all sensitive areas*». ESA peker også på at Norge ser ut til å ha innført alternative metoder for primærrensning. Se også omtale av pakkemøtet i [EU/EØS-nytt EU/EØS-nytt 27. november 2025](#).

Etter pakkemøtet sendte ESA et [oppfølgingsbrev til norske myndigheter datert 4. desember](#). I brevet viser ESA til at Norge i pakkemøtet «*acknowledged a significant backlog in complying with the wastewater treatment requirements, and that at present, around two thirds of wastewater treatment plants do not meet the requirements of the UWWTD [avløpsdirektivet]*». ESA viser også til at Norge nå har satt i gang undersøkelser av gjennomføringen av direktivet. ESA ber om at «*the Norwegian Government will update the Authority on its investigation of the national implementation of the UWWTD, once concluded*». ESA ber også om å bli holdt orientert om enkelte andre spørsmål saken har reist, blant annet inndelingen i sensitive og mindre sensitive områder, og bruk av unntaksregler i direktivet.

I spørretilven 14. januar 2026 var det nye avløpsdirektivet tema for flere spørsmål. Klima- og miljøminister [Andreas Bjelland Eriksen uttalte da, i tilknytning til spørsmålet om kostnader ved innlemmelse av det nye direktivet](#), at «*Norge har et stort vedlikeholdsetterslep på avløpsområ-*

det, og uavhengig av nye krav er det behov for store investeringer for å oppgradere avløpsrenseanlegg og ledningsnett. Det er nødvendige kostnader for å ivareta miljøet, for helsen vår og for å overholde våre eksisterende EØS-rettslige forpliktelser.»

Utenriksministeren vil redegjøre for:

EUs nye forslag om industriutvikling (Industrial Accelerator Act)

[Europakommisjonen la 4. mars 2026 frem et nytt forslag til industriutvikling, Industrial Accelerator Act \(IAA\). Forslaget](#) anses som Europakommisjonens flaggshipsinitiativ under Ren Industriplan fra i fjor, og er ment å bidra til å styrke industrielt lederskap i strategiske sektorer, fremme dekarbonisering, øke etterspørselen etter lavkarbonprodukter som er produsert i Europa og bidra til å skape arbeidsplasser. Rettsakten søker å fremme investeringer i industriell dekarbonisering gjennom blant annet innføring av lavkarbon- og «Made in EU»-bestemmelser i offentlige anskaffelser. Videre introduseres forslag om etablering av industrielle «akselerasjonsområder» for å oppmuntre til etablering av industriklynger. Forslaget retter seg mot energiintensiv industri som stål, sement, aluminium og kjemikalier og nullutslippsteknologi. Forslaget er markert som EØS-relevant fra Kommisjonens side og skal nå behandles i Rådet og Europaparlamentet.

Opprinnelig høringsrunde og navnendring

[I Europakommisjonens høringsrunde i fjor het forslaget «Industrial Decarbonisation Accelerator Act»](#). Ordet «decarbonisation» er tatt ut i det endelige forslaget. Til tross for navnebyttet kalles [Politico](#) rettsakten «en klimalov i forkledning.» Det var også et hovedpoeng da EUs industrikommisær Séjourné presenterte rettsakten: [«We need to be very clear – the IAA is going to accelerate decarbonization. That’s the whole point of it.»](#) Formålet med det nye regelverket er å få fart på den grønne omstillingen i europeisk kraftintensiv industri, samtidig som konkurranseevnen opprettholdes.

[I september 2025 ga regjeringen innspill til EUs høringsrunde](#), og fremhevet da blant annet at «regjeringen (er) tydelig på at vi deler Europakommisjonens ambisjoner om å forbedre rammevilkårene for kraftintensive industrier i Europa på en måte som gjør det mulig å fortsette å kutte utslipp.»

Mer om innholdet og kobling til andre rettsakter

Målet med IAA-forslaget er å øke etterspørselen etter lavkarbonteknologi og -produkter produsert i Europa, styrke produksjonen og skape arbeidsplasser, samtidig som industriens opptak av rene teknologier støttes. Industriens andel av EUs BNP har mål om å økes til 20 % innen 2035. [Energi og Klima](#) skriver at «Planen er at den skal gi europeisk industri det de trenger for å ta opp konkurransen med Kina.» [EUs industrikommisær Séjourné sa da han presenterte forslaget at «Hvis vi ikke gjør noe, vil 100 prosent av de grønne teknologiene veldig snart bli produsert i Kina.»](#)

Rettsakten adresserer tre hoveddelproblemer:

- Sårbarheter i forsyningskjeden i strategiske sektorer og teknologier
- Begrenset etterspørsel for europeiske lavkarbonindustriprodukter
- Gjennomføring av storskala-prosjekter

Disse utfordringene adresseres i rettsakten, som konsentreres omkring:

- Krav til europeisk innhold i offentlige anskaffelser og støtteordninger
- Vilkår for utenlandske investeringer
- Raskere tillatelsesprosesser for industriprosjekter (forenkling)

Rettsakten fokuserer på sektorer som er strategisk viktige og som står overfor et sterkt konkurranse- og strukturpress: energiintensive industrier (stål, sement, aluminium, kjemikalier), bilindustrien og nullutslippsteknologier – sektorer som er avgjørende for en rekke nedstrømsindustrier og som står overfor synkende produksjon i Europa og økende global konkurranse. [Kommissjonen skriver at verdikjeden til hver sektor/teknologi ble gjenstand for en grundig analyse for å avgjøre hvor EU står i forhold til strategiske avhengigheter og strukturelle utfordringer.](#)

IAA-forslaget endrer [forordning 2018/1724](#) (om felles digital portal for å gi tilgang til opplysninger, prosedyrer og støtte- og problemløsningstjeneste), [NZIA-forordningen fra 2024](#) (om etablering av et rammeverk for å styrke Europas industrielle produksjonssystem for nullutslippsteknologier) og [byggevareforordningen fra 2024](#).

Innføring av en «Made in EU»-bestemmelse og betydningen for Norge

Det som så langt har skapt mest oppmerksomhet knyttet til IAA, er forslaget om målrettede krav til «Made in EU» og/eller lavkarbonkrav for offentlige anskaffelser og støtteordninger for å øke etterspørselen etter europeiske produkter. Disse vil gjelde for utvalgte strategiske sektorer, og skal styrke europeisk produksjonskapasitet og øke etterspørselen etter europeiskprodusert teknologi og produkter. For stål foreslås spesifikke lavkarbonpreferanser. Ifølge Kommissjonen vil tiltaket gi investorer tillit og forutsigbarhet og gjøre rent stål til en sentral del av EUs industrielle fremtid, jf. også [Kommissjonen handlingsplan for stål og metaller](#). Kommissjonen viser til at man i stedet for å anvende en ensartet terskelverdi for «Made in EU» så skreddersys krav til hver sektor. Tilnærmingen lar EU gradvis øke andelen av europeiskproduserte komponenter der det er mest effektivt, påpeker Kommissjonen. På [Europaportalen.se](#) kan du lese mer om krav til europeisk innhold for ulike sektorer.

Hvem vil så «Made in EU» gjelde for? [Ifølge forslaget kan opptil 40 land med frihandelsavtaler eller som er parter i WTOs anskaffelsesavtale regnes som europeiske. Kommissjonen vil imidlertid få rett til å ekskludere land som ikke åpner markedene sine for europeiske selskaper på samme vilkår.](#) [Politico](#) skriver at foreliggende forslag setter opp en strengere liste med kriterier, sammenlignet med tidligere utkast, som Kommissjonen skal bruke for å vurdere om handelspartnere oppfyller standardene som kreves for at de skal kvalifisere som «partnere» i henhold til forordningen: «*How the Commission interprets those criteria will be decisive in determining whether countries like the U.K., Switzerland, Japan or Korea get to join the club.*»

[Artikkel 7 omhandler, 8 og 9](#) (s. 40-41) angir nærmere bestemmelser om hva som utgjør «*Union origin*», «*Content equivalent to Union origin in public procurement*» og «*Content equivalent to Union origin in other forms of public intervention*».

Mens et tidligere lekket utkast til rettsakten nevnte EØS EFTA eksplisitt, er dette ikke tilfelle nå, men den er markert EØS-relevant. «*For norske bedrifter er det viktig at vi nå ser ut til å være omfattet av de nye «Made in Europe»-bestemmelsene*», uttaler NHO-direktør Ole Erik Almlid til [Energi og Klima](#).

LO er positive til IAA-forslaget og mener det presenterer rammebetingelser som kan være positive for europeisk og norsk industriutvikling. Samtidig har [LO også uttalt at det er avgjørende at Norge blir tatt hensyn til når EU nå skal utarbeide hva som ligger i europeisk innhold. LO uttaler til Altinget at det er viktig fra norsk side å sikre at IAA-forslaget ikke snevres inn ytterligere, for å unngå at EØS-landene havner på utsiden, og at det er viktig at det nye regelverket tar hensyn til EØS-landene i tilstrekkelige grad.](#)

[Norsk Industri uttaler til Altinget at «Made in EU»-forslaget er mer komplisert enn norske medier har fortalt, og de mener at Norges EØS-etterslep kan stikke kjepper i hjulene.](#) De er i utgangspunktet positive til forslaget og til at EU nå foreslår tiltak for å støtte industrien i Europa. Samtidig understreker de at det er svært viktig at norsk industri havner på innsiden når «Made

in EU» nå skal defineres og utvikles. Dette er ekstra viktig siden IAA kan komme til å legge føringer på mye indre markedsregelverk i tiden framover. Samtidig viser de til koblingen mellom NZIA-forordningen fra 2024 og den nye IAA-forordningen som foreslår endringer til NZIA-regelverket. Norsk Industri understreker at NZIA ennå ikke er innlemmet i EØS-avtalen, og at det er avgjørende å få fortgang på den prosessen for å sikre at Norge ikke blir hengende bakpå også med IAA, og spesielt for å sikre at Norge inkluderes i «Made in EU»-definisjonen som nå utvikles som en del av IAA-forslaget. Norsk Industri mener det er vanskelig å se for seg at IAA, når den vedtas i EU, kan tas inn i EØS-avtalen uten at NZIA er tatt inn først. *«På generelt grunnlag er det viktig at Norge får ned etterslepet i EØS-avtalen»*, uttaler Norsk Industri-leder Harald Solberg til Altinget. [Se egen sak om NZIA lenger ned](#).

[Næringsminister Myrseth lover ifølge Energi og Klima å følge opp at norsk industri skal likebehandles under kravene om «Made in EU»](#). Til Altinget [sier utenriksminister Espen Barth Eide at det nye IAA-forslaget viser at EU tar grep for å styrke Europas globale posisjon og konkurransevne](#). Han understreker at det er viktig i den sammenheng å vise at Norge er en del av de europeiske verdikjedene og fullverdig del av det indre marked gjennom EØS-avtalen. Det har derfor vært avgjørende å få bekreftet at Norge regnes med når EU setter krav til europeisk opprinnelse og definerer hva som er «Made in EU»: *«Vi er veldig fornøyde med at EU nå slår dette fast»*, uttaler Barth Eide til Altinget.

Sikre at utenlandske direkteinvesteringer gir merverdi i EU

For å sikre at utenlandske direkteinvesteringer styrker EUs forsyningskjeder, fremmer teknologioverføring og støtter utvikling av kvalitetsjobber i Europa, innfører rettsakten visse betingelser for investeringer over 100 millioner euro i sektorer som batterier, elektriske kjøretøy, solceller og kritiske råvarer. En rekke vilkårene anføres.

[Altinget.no](#) gir følgende oppsummering av kravene:

- *Minst halvparten av de ansatte skal være lokal europeisk arbeidskraft.*
- *De utenlandske investorene kan ha maksimalt 49 prosent eierskap.*
- *Det skal være samarbeid med én eller flere EU-enheter.*
- *Det skal inngås avtaler om lisensiering, IP-rettigheter og lignende.*
- *Én prosent av årlig global bruttoomsetning skal gå til FoU i EU.*
- *30 prosent av innsatsvarene skal være fremstilt i EU.*

Kommisjonen viser til at tiltakene utfyller EUs eksisterende rammeverk for screening av utenlandske direkteinvesteringer (FDI). Mens screening av FDI fokuserer på nasjonale sikkerhetsrisikoer, tar Industrial Accelerator Act for seg den økonomiske virkningen av store investeringer på det indre markeds funksjon, som for eksempel forsyningsikkerhet. [Direkte utenlandske investeringer omtales fra s. 46 \(artikkel 17\)](#). EUs regelverk om FDI-screening (eierskapskontroll) gjelder imidlertid ikke i EØS, og Norge er derfor ikke del av dette, selv om [regjeringen ønsker tettere samarbeid med EU om økonomisk sikkerhet](#).

Foreløpige reaksjoner

[Forslaget har fått blandede mottakelser](#), og skapte også intern splid i Kommisjonen med hensyn til hvorvidt tredjeland skulle inkluderes, melder [Financial Times](#). Tyskland har rettet skarp kritikk mot forslaget, som har vært diskutert lenge før rettsakten ble fremlagt. [Tysklands økonomiminister Katherina Reiche uttalte forleden uke at rettsakten vil kunne skape «en regulatorisk ødemark som ingen lenger kan forstå»](#). I [en felles uttalelse «on strengthening the competitiveness of European industry»](#) som er undertegnet av 13 medlemsstater redegjøres det nærmere for en rekke synspunkt. Også [Sverige har advart mot å skrive inn «Made in EU»-kriterier i lovgivningen](#). Energiminister Ebba Busch uttalte forleden uke at det å kjøpe europeiske varer *«bare vil lindre noen symptomer, men ikke kurere [dårlig konkurransevne]»*.

Forslaget har også fått blandet mottakelse i Europaparlamentet. [EPP ønsker initiativet velkommen, men advarer mot proteksjonisme](#). [MEP Christophe Grudler \(Renew Europe\)](#) sier at «*Hver euro av offentlige penger må først og fremst skape produksjon, verdi og arbeidsplasser i Europa*». [Også MEP Isabella Lövin \(De Grønne\) ønsker Kommisjonens tilnærming velkommen](#). «*Det gir det langsiktige perspektivet og klarheten som bedrifter trenger*».

Rettsakten er ment å beskytte viktige industrier i Europa, men møtes med blandet mottakelse av bilprodusenter og leverandører, jf. nærmere omtale i [Politico](#).

Forordningen for produksjon av nullutslippsteknologier (Net-Zero Industry Act) [Forordningen om nullutslippsteknologi – Net Zero Industry Act \(NZIA\)](#) ble vedtatt i EU i juni 2024. Forordningen skal gjøre det enklere å etablere industri som er avgjørende for overgangen til et nullutslippssamfunn i unionen. NZIA har egne regler for strategiske prosjekter, som skal ha prioritert status i nasjonal rett og raskere saksbehandling. NZIA lanserer en ny mekanisme med «regulatoriske sandkasser» hvor bedrifter kan teste ny teknologi i reelt miljø i små skala. Forordningen skal bidra til å etablere et marked for CO₂-håndtering i EU, med mål om injeksjon av minst 50 millioner tonn CO₂ for lagring årlig i EU innen 2030. Av fortalen (avsnitt 41) fremgår det at «*[W]hen this Regulation is incorporated into the European Economic Area Agreement, the Union target of 50 million tonnes of annual operational CO₂ injection capacity by 2030 will be adjusted accordingly*». Oljeselskapene forpliktet til å ta sin andel av dette. I tillegg forpliktet medlemsstatene til å tilrettelegge for CO₂-transport.

NZIA har vært diskutert en rekke ganger på Stortingets europautvalgs møter. For nærmere informasjon om forordningen, viser vi blant annet til bakgrunnsinformasjonen for Europautvalgets møter [6. juni 2025 \(omtale av Ren industriplan\)](#), [6. mai 2025](#), [6. mars 2025](#), [18. september 2024](#), og [24. oktober 2023](#).

I EU er NZIA trådt i kraft, med unntak for enkelte bestemmelser om krav til offentlige anskaffelser, som bare gjelder for enkelte typer kontrakter frem til 30. juni 2026. En rekke prosjekter er allerede utpekt som strategiske prosjekter, se [Kommisjonens oversiktsside](#).

Kommisjonen fremla 4. mars i år et forslag til en ny [Industrial Accelerator Act](#) (se egen omtale [ovenfor](#)). Dette lovforslaget innebærer noen endringer i NZIA, særlig i bestemmelsene om enkelte offentlige anskaffelser av nullutslippsteknologi og vindauksjoner. Blant annet innføres en ny bestemmelse om opprinnelseskrav i offentlige anskaffelser, som innebærer at leverandører fra land som ikke har inngått frihandelsavtaler om anskaffelser med EU, utelukkes fra anbudskonkurransen. Det gjøres også noen endringer i reglene om miljøkrav og motstandsdyktighet i anskaffelser og vindauksjoner.

NZIA er merket EØS-relevant fra Kommisjonens side, men det er ennå ikke besluttet om den skal innlemmes i EØS-avtalen. I [Europautvalgets møte 6. mai 2025](#), uttalte utenriksminister Espen Barth Eide følgende om status for det norske arbeidet med NZIA: «*Vi jobber også videre med å vurdere Net-Zero Industry Act, med mål om at også denne rettsakten tas inn i EØS-avtalen. Her gjenstår det noen krevende problemstillinger, særlig knyttet til bestemmelsen om CO₂-håndtering. Vi er i dialog med både EFTA-landene og Kommisjonen om dette.*» I [møtet 6. juni uttalte næringsministeren](#) følgende om NZIA: «*NZIA, Net-Zero Industrial Act, er noe som vi mest sannsynlig kommer til å se på som EØS-relevant. Vi er ikke 100 pst. ferdig med det nå. Men vi mener også at det haster.*»

NZIA reiser enkelte spørsmål som man fra norsk side har sett behov for å vurdere nøye. [EØS-notatet](#) inneholder en omfattende drøftelse av økonomiske og administrative konsekvenser, både for næringslivet og for norsk forvaltning. I vurderingen av forordningen uttaler departementet blant annet: «*Vi gjør en grundig vurdering av spørsmål knyttet til blant annet lokalt selvstyre,*

myndighetsoverføring, plan- og konsesjonsprosesser, naturressurser og aktivitet på kontinentalsokkelen, for å nevne noe. Etter EØS-avtalens artikkel 126 er det geografiske virkeområdet av avtalen begrenset til territoriet. Dette er imidlertid ikke til hinder for å gi forordningen anvendelse utenfor dette, dersom dette er ønskelig.»

Det har lenge vært kjent at det norske synet om at EØS-avtalen ikke gjelder på kontinentalsokkelen, ikke nødvendigvis deles av EU og ESA. Spørsmålet har sjelden kommet på spissen, fordi man har funnet andre løsninger, som for eksempel «frivillig innlemmelse». I februar avsa imidlertid EFTA-domstolen en rådgivende uttalelse om dette spørsmålet, i sak [E-6/25 Saga Subsea AS mot Akselsen og Granlund](#). Utgangspunktet i saken var et arbeidsrettslig spørsmål, dvs. innleide arbeidstakers beskyttelse mot diskriminering i forhold til fast ansatte. EFTA-domstolen uttalte seg imidlertid også generelt om tolkningen av artikkel 126 og EØS-avtalens anvendelse på sokkelen: «(82) Ettersom en EØS-stat har suverenitet – riktignok funksjonell og begrenset – over den tilgrensende kontinentalsokkelen, skal derfor arbeid som utføres på faste eller flytende innretninger eller skip som befinner seg på kontinentalsokkelen i forbindelse med leting etter og/eller utnyttelse av naturforekomster, anses som arbeid utført på vedkommende stats territorium ved anvendelsen av EØS-retten [...]». Domstolen konkluderte med «at EØS-avtalen artikkel 126 nr. 1 ikke unntar petroleumsvirksomhet på en EØS-stats kontinentalsokkel fra EØS-avtalens virkeområde». EFTA-domstolens avgjørelse er formelt rådgivende, og det er Høyesterett som skal avgjøre realiteten i saken, men norske domstoler har generelt lagt til grunn at det gjelder en høy terskel for å fravike EFTA-domstolens rådgivende uttalelser.

Dersom det etter EFTA-domstolens uttalelse må legges til grunn at EØS-avtalen gjelder på sokkelen, er NZIA en av de rettsaktene dette får stor betydning for: NZIA oppstiller et EU-mål om å oppnå injeksjonskapasitet på minst 50 millioner tonn CO₂ årlig innen 2030. EØS-notatet uttaler følgende om konsekvensene av dette for norske olje- og gasselskaper: «Virksomheter med utvinningstillatelser definert i konsesjonsdirektivet pålegges etter forordningen å bidra til etablering av CO₂-injeksjonskapasitet innen 2030, basert på petroleumsproduksjon i perioden 2020-23. Plikten vil påføre selskapene direkte kostnader. Størrelsen på byrden vil avhenge av forhandlingene i EØS-prosessen og forutsetningene som det oppnås enighet om, for et EØS-samarbeid om forordningen.

Uavhengig av EØS-prosessen vil rettsakten påvirke virksomheten til norske virksomheter som utvikler eller ønsker å utvikle kommersiell CO₂-lagring, som følge av økt etterspørsel etter CO₂-lagringskapasitet fra europeiske aktører (som må innfri sine nye plikter etter NZIA). Samtidig vil NZIA bidra til utvikling av CO₂-injeksjonskapasitet og CO₂-lagre innad i EU, og slik indirekte ha virkning for utviklingen på norsk kontinentalsokkel.

Den videre utviklingen i det europeiske markedet for CO₂-lagring, blant annet som følge av de nye bestemmelsene om CO₂-håndtering i NZIA, vil sammen med vilkårene for en eventuell innlemmelse i EØS-avtalen av disse bestemmelsene kunne bli avgjørende for om rettsaktens krav innebærer kostnader eller gevinst for norske olje- og gassvirksomheter på sikt.»

På spørsmål fra representantene Sande (Sp) og Astrup (H) i [Europautvalgets møte 6. mai 2025](#), uttalte utenriksminister Espen Barth Eide følgende om anvendelse av NZIA på sokkelen: «Jeg er enig med Astrup i at det er mange fordeler for våre leverandører. Vi er jo en stormakt når det gjelder CCS, så i utgangspunktet har vi stor interesse av å delta. Jeg er også enig med Sande i at det er en del uløste spørsmål, bl.a. knyttet til nettopp at EØS-avtalen som sådan ikke gjelder på sokkelen. Vi er opptatt av å videreføre det prinsippet. Vi gjør en del ting innen rammene av EØS-avtalen som ikke er direkte EØS-relevant, når det er i vår interesse, men da må vi jobbe med å definere hva som er i vår interesse, og hva vi er med på. Det arbeidet pågår, og det er derfor det ikke er landet ennå. Det gjelder nettopp de problemstillingene.

Formålet er åpenbart bra. Det er at mer skal lagres. Det har vi jobbet for siden månelandingen ble annonsert, men om det er akkurat på denne måten, med akkurat den typen forpliktelse for hvert enkelt selskap, problemstillinger om tilbakevirkende kraft – det er slikt vi ønsker å avklare før vi kommer tilbake med en endelig konklusjon.

Så begge har et poeng. Vi har en interesse i dette, og vi må også passe på at det er i tråd med det. Vi er såpass mye av en stormakt at her bør også våre argumenter lyttes til, for vi har jobbet med karbonfangst og -lagring også mens veldig mange store land i Europa trodde dette var veldig farlig, at CO2-en ville lekke ut igjen og slikt. Dette har jo vi dokumentert kunnskap om. Så det er «to be continued» – vi kommer tilbake med mer, forhåpentligvis før sommeren, når næringsministeren kommer hit i juni.»

Secure Connectivity

Norge [deltar i EUs romprogram i perioden 2021 - 2027](#), men for deltakelse i enkelte av komponentene kreves særskilt avtale. Blant komponentene som Norge foreløpig ikke har tilgang til, er [GOVSATCOM \(Governmental Satellite Communications – en komponent som har som mål å betjene behov for sikker satellittkommunikasjonskapasitet og relaterte tjenester hos sivile og militære myndigheter\)](#). [Secure Connectivity](#) er EUs program for sikker satellittbasert kommunikasjon. Det er nært knyttet til romprogrammet, og særlig til underkomponenten GOVSATCOM, men opprettet ved en [egen forordning](#). Også deltakelse i Secure Connectivity krever egen avtale.

Norge har lenge ønsket å delta i Secure Connectivity og GOVSATCOM, og disse programmene og ønsket om norsk deltakelse har vært tema på møter i Stortingets europautvalg en rekke ganger. For mer inngående beskrivelse av programmene og problemstillingene knyttet til norsk deltakelse, viser vi til bakgrunnsinformasjonen til utvalgets møter den [23. oktober 2025](#), [6. juni 2025](#), [30. januar 2025](#), [28. november 2024](#), og [8. desember 2022](#).

Europakommisjonen [fikk mandat til å forhandle med Norge fra Rådet i desember 2024](#), og forhandlinger ble innledet første halvår 2025. Da næringsminister Cecilie Myrseth holdt innlegg på [Europautvalgets møte 6. juni 2025](#), uttalte hun blant annet følgende:

«Deltakelse er selvfølgelig viktig for at Norge skal videreutvikle sin posisjon som romnasjon. Norsk deltakelse vil også gi norsk industri større muligheter og legge et bredere grunnlag for full norsk deltakelse i EUs neste romprogram – som selvfølgelig er målet.

Videre er det vesentlig å ha et europeisk alternativ for å sikre kommunikasjon på myndighetsnivå nasjonalt og for å understøtte samhandling med europeiske allierte. Norsk deltakelse i Secure Connectivity vil bero på både en separat avtale og en EØS-komitébeslutning. Forhandlingene med Kommisjonen nærmer seg nå avslutning. Det innebærer at vi planlegger å legge fram en sak for Stortinget til høsten.

Vi må også legge EUs forordninger til grunn for samarbeidet. Det vil innebære enkelte restriksjoner for norsk romnæring, og at en avtale har varighet ut 2027. Finansiering vil baseres på EØS-avtalens regler, men det norske bidraget vil ta utgangspunkt i hele investeringskostnaden, ikke bare kostnader fra norsk deltakelse. For å oppnå bedre vilkår for norsk deltakelse i EUs kommende romaktiviteter jobbes det både politisk og på embetsnivå for å sikre forståelse for at Norge bør være fullt integrert i EUs nye romprogrammer som skal tre i kraft fra 2028.»

Tilsvarende uttalte utenriksminister Espen Barth Eide, da han deltok på [Europautvalgets møte 30. januar 2025](#), at rammene for den norske deltakelsen «er i stor grad fastlagt i EUs forordning, som setter ganske klare krav til deltakelse med begrensninger på industrisamarbeid for utenforland. Vi arbeider for full tilgang til kommunikasjonstjenestene».

I februar i år [godkjente Rådet i EU i prinsippet en fremforhandlet avtale, og besluttet å forelegge den for Europaparlamentet for samtykke](#). Det fremforhandlede [avtaleutkastet](#) slår fast at Norge skal være deltaker i programmene, og åpner for at EU kan anskaffe kommunikasjonskapasitet og tjenester fra Norge og akkrediterte norske virksomheter. Avtalen åpner videre for at norske aktører kan delta i programmet i tråd med de vilkårene som følger av romforordningen og Secure Connectivity-forordningen. Dette innebærer blant annet at Kommisjonen må gi tillatelse for

norske enheters deltakelse, og at enheter som deltar, ikke kan være kontrollert fra tredjeland og må utføre alle «relevante aktiviteter» og ha ledelsen plassert i EU eller i en EØS EFTA-stat som deltar i programmet.

[EØS-notatet for Secure Connectivity](#) er oppdatert 5. mars 2026. I det oppdaterte EØS-notatet fremgår følgende om videre tidsplan: «*Rammeverket for norsk deltakelse vil både være en separat avtale og en EØS-komitebeslutning. Det legges opp undertegning av den separate avtalen i løpet av mars 2026, og til EØS-komitebeslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av Secure Connectivity-forordningen og GOVSATCOM-komponenten i romforordningen 30. april.*» Utkastet til EØS-komitebeslutning synes ikke å foreligge offentlig.

Prosedyreforordningen

Saksbehandlingsreglene i statsstøttesaker som behandles av EFTAs overvåkningsorgan (ESA) følger [Rådsforordning \(EF\) nr. 659/1999](#) (prosedyreforordningen 1999), som er innlemmet i EØS-avtalen. I EU ble det imidlertid vedtatt [viktige endringer i 2013](#), og endringene ble videreført i den nye, konsoliderte prosedyreforordningen, [rådsforordning \(EU\) 2015/1589 \(prosedyreforordningen 2015\)](#). De viktigste endringene i prosedyreforordningen 2015, sammenliknet med prosedyreforordningen 1999, gjelder blant annet Kommisjonens siling av klagesaker, Kommisjonens samarbeid med nasjonale domstoler i statsstøttesaker, samt nye fullmakter for Kommisjonen til å innhente informasjon direkte fra foretak (ikke bare fra statene), til å undersøke statsstøtteproblemer i sektorer i økonomien og til å ilegge foretak overtredelsesgebyr og tvangsmulkt hvis de ikke etterkommer slike informasjonspålegg. Det nye regelverket har altså vært i kraft i EU i over et tiår. Verken endringsforordningen av 2013 eller prosedyreforordningen av 2015 er imidlertid innlemmet i EØS-avtalen. Forordningen har vært tema for Stortingets europautvalg en rekke ganger tidligere, se bakgrunnsinformasjon til [møte 22. april 2022](#) og [referat fra møte 1. februar 2017/bakgrunnsinformasjon til møtet 1. februar 2017](#) og [bakgrunnsinformasjon til møtet 7. mai 2014](#). At det har tatt så lang tid å innlemme forordningen i EØS, skyldes at det reiser vanskelige spørsmål dersom ESA skal få denne typen fullmakter til å innhente informasjon fra og sanksjonere private foretak i EFTA-landene, dersom de ikke etterkommer informasjonspålegg.

Justisdepartementets lovavdeling [kom 12. november 2025 med en tolkningsuttalelse](#) om forholdet mellom prosedyreforordningen og Grunnloven § 26. Lovavdelingen konstaterer at innføringen av en særskilt kompetanse for ESA til å kreve opplysninger direkte fra foretak, samt å håndheve slike krav med økonomiske sanksjoner og tvangsmulkt, og myndighet for EFTA-domstolen til å prøve disse vedtakene, innebærer myndighetsoverføring til ESA og EFTA-domstolen. Lovavdelingen mener imidlertid at det etter deres syn er «*grunnlag for å konkludere med at myndighetsoverføringen ved en innlemmelse av prosedyreforordningen kan anses som «lite inngripende», og at samtykke dermed kan innhentes med alminnelig flertall i Stortinget etter Grunnloven § 26 andre ledd*», dvs. at det ikke grunn til å innhente samtykke etter Grunnloven § 115 med krav om 3/4 flertall.

Tolkningsuttalelsen fra november 2025 skiller seg dermed fra en tidligere [tolkningsuttalelse fra lovavdelingen, fra 2014](#), der lovavdelingen mente at det var «*vanskelig å konkludere med*» at myndighetsoverføringen var «*lite inngripende*», slik at Stortinget kunne samtykke til innlemmelse med alminnelig flertall etter Grunnloven § 26 annet ledd. Bakgrunnen for lovavdelingens tvil var særlig at statsstøttereglene (til forskjell fra tidligere saker om myndighetsoverføring blant annet i saker om elektrisitet og luftfart) ikke er rettet mot et mindre, avgrenset område, men retter seg mot hele økonomien. Lovavdelingen la også vekt på at læren om «*lite inngripende myndighetsoverføring*» som grunnlag for samtykke etter § 26 annet ledd «*fremstår som meget skjønnsmessig*» og at det kan «*være 'svært vanskelig å fastslå «gjeldende statsrett» på dette området*».

I lovavdelingens nye uttalelse fra november 2025 er forholdet til den tidligere vurderingen nøye vurdert. Lovavdelingen peker blant annet på følgende elementer i begrunnelsen for at den nå

mener at det er grunnlag for å slå fast at myndighetsoverføringen er lite inngripende: Selv om myndighet til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt i utgangspunktet er «myndighet av mer inngripende art», har Høyesterett gjennom [jernbanebetenkingen](#) (2021) og [ACER II-dommen](#) (2023) bidratt til å avklare læren om lite inngripende myndighetsoverføring, slik at det nå synes å være grunnlag for å legge noe mindre vekt på «den særlige arten» av myndighetsoverføring. Selv om statsstøttereglene i utgangspunktet skiller seg fra sektorregulering ved at de omfatter de fleste sektorer i økonomien, har erfaringen fra EU vist at Kommisjonen bare i et fåtall saker har benyttet muligheten til å innhente opplysninger direkte fra foretak, og at det «*så langt verken er fattet noen vedtak om opplysningsplikt eller ilagt sanksjoner i form av overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt for brudd på opplysningsplikten*». Dette skyldes blant annet at reglene er utformet som en «siste utvei», dvs. at Kommisjonen først må prøve å få opplysningene fra staten, samt andre prosessuelle garantier. Lovavdelingen nevner i den forbindelse også at norske myndigheter med den nye støtteprosessloven av 2023 har videre hjemler til å innhente opplysninger fra private foretak i statsstøttesaker, og myndighetene kan dermed nå «*i stor grad [...] påvirke når ESAs kompetanse inntre*». I sektorundersøkelser vil riktignok ESA i prinsippet gå direkte til foretakene, uten først å forsøke å innhente opplysningene fra staten. Det fremgår imidlertid av tolkningsuttalelsen at «*Kommisjonen kun har iverksatt sektorundersøkelser etter artikkel 25 ved to anledninger, og at Kommisjonen så langt ikke har pålagt foretak opplysningsplikt etter bestemmelsen*». Disse forholdene, samt innebygde rettssikkerhetsgarantier og terskler for bruk av overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, gjør at lovavdelingen mener at «*myndigheten som overføres til ESA, er av faglig karakter, og at den må sies å ha en nokså begrenset reell samfunnsmessig betydning*».

Både EØS-notatet for [endringsforordningen av 2013](#) og [EØS-notatet for prosedyreforordningen 2015](#) er oppdatert med henvisning til lovavdelingens nye uttalelse 27. november 2025.

Forhandlinger mellom Norge og Estland om forsyningssamarbeid i kriser og krig
Det finnes så vidt faggruppa for EU/EØS-informasjon kan se ingen offentlige skriftlige kilder på status i de bilaterale forhandlingene mellom Norge og Estland om forsyningssamarbeid i kriser og krig. Orienteringen i Stortingets europautvalg blir derfor viktig for et første innblikk i innholdet i disse forhandlingene.

Samtidig gjør vi oppmerksom på annet samarbeid med Estland i regional og multilateral sammenheng, både innenfor en nordisk-baltisk kontekst og i NATO og EU/EØS.

Norge, Estland og Finland deltok i mai 2025 på et [felles seminar i Oslo om totalforsvar og motstandskraft, arrangert av Forsvarets forskningsinstitutt og de estiske og finske ambassadene](#). Temaet var hvordan landene kan styrke felles motstandskraft mot hybride trusler og forberede seg på krisesituasjoner og mulig krig. Estlands forsvarsminister Hanno Pevkur og statssekretær Marte Gerhardsen i Forsvarsdepartementet åpnet seminaret. Begge understreket viktigheten av regionalt samarbeid i møte med nye sikkerhetsutfordringer. For Estland var det spesielt viktig å forebygge trusselen fra Russland, og i den sammenheng å utvikle et godt totalforsvar. Ideen til seminaret kom fra de norske diskusjonene rundt stortingsmeldingen om totalberedskap fra januar i fjor. Den estlandske ambassadøren til Norge uttalte i forbindelse med seminaret at NB8-regionen står overfor lignende sikkerhetsutfordringer som de som er beskrevet i den norske meldingen. Det var derfor viktig å dele beste praksis for hvordan landene i Norden og Baltikum kan øke sin motstandskraft mot kriser og krig, og hvordan de kan styrke et kollektivt forsvar og en felles krisehåndtering.

Norge og samtlige nordiske og baltiske land inkludert Estland, samt Tysland og Polen [undertegnet nå i mars også en intensjonsavtale om evakuering og håndtering av forflytning av mennesker i krise eller krig](#). Dette er et formalisert krise-/krigssamarbeid, gjelder altså evakuering, ikke forsyningssamarbeid. Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen uttalte i forbindelse med av-

talen at «midlertidige forflytninger av befolkningen gjør det mulig å opprettholde landets forsvar samtidig som sivilbefolkningen beskyttes. Dette er viktig for å bevare både forsvarsvilje og motstandskraft.» Målet med intensjonsavtalen er å øke beskyttelsen av sivilbefolkningen ved en større krise eller et militært angrep mot ett av landene. De ti landene skal nå arbeide sammen om å planlegge hvordan en midlertidig evakuering av mennesker over landegrenser kan gjennomføres. Et viktig bakteppe er at alle landene er Nato-medlemmer og naboer, og derfor er gjensidig avhengige av hverandre for en felles sikkerhet. «Med denne avtalen bygger vi enda tettere bånd til våre Nato-allierte i Norden, Baltikum og Nord-Europa, og styrker det sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet med nærstående EU-land,» uttalte Aas-Hansen.

Norge og Estland er også begge integrert i NATOs totalforsvarsdiskusjoner, som også seminaret i Oslo i mai i fjor viste, og i [EUs ordning for sivil beredskap \(UCPM\), hvor Norge deltar som ikke-EU-land](#). Dette omfatter felles beredskap og materiellkapasiteter, men ikke et særskilt norsk-estisk spor. [Se egen sak om UCPM](#).

EUs markedsintegrasjonspakke (kapitalmarkedsregelverket)

[Europakommisjonen](#) fremmet 4. desember 2025 en lovgivningspakke for å etablere et fullt ut integrert kapitalmarked i EU. Pakken er omtalt i [EU/EØS-nytt fra 10 desember 2025](#). Markedsintegrasjonspakken (MISP) består av tre rettsakter:

- [Forordning om videreutvikling av kapitalmarkedsintegrasjon og tilsyn i Unionen \(hovedforordning\)](#)
- [Direktiv om videreutvikling av kapitalmarkedsintegrasjon \(hoveddirektiv\)](#)
- [Forordning om avtaler for finansiell sikkerhetsstillelse](#)

MISP skal:

- Forenkle og harmonisere EUs regelverk og praksis og skape et mer sømløst indre kapitalmarked
- Styrke tilsynsrollen til Den europeiske verdipapir og markedstilsynsmyndigheten (ESMA)
- Fastsette rammeverket hvordan ny teknologi kan gi bedre investerings- og finansieringsmuligheter og bedre risikostyring

Målet er økt velstand for innbyggerne og økt vekst for næringslivet i hele EU. Innbyggerne skal få bedre avkastning på sparepengene og næringslivet økt tilgang på privat kapital. [Kapitalmarkedet i EU er fragmentert og lite konkurransedyktig](#) sammenlignet med USA, ifølge Kommisjonen. Det finnes mer enn 300 markedsplasser for finansielle instrumenter og 32 verdipapirregistre (CSDs) som tilbyr oppgjørstjenester i EU. Medlemslandene har ulikt og til dels motstridende regelverk og praksis overfor aktørene i finansmarkedet, og regelverket hindrer bruk av ny teknologi. Dette hindrer effektiv kapitalflyt mellom landene og begrenser mulighetene for gevinst og vekst for innbyggere og næringsliv, ifølge Europakommisjonen. Potensialet for stordriftsfordeler og økt effektivitet i finansmarkedet blir ikke realisert.

[Formålet er ikke å konsentrere markedsaktivitetene](#) til noen få store aktører (*hubs*), men å knytte sammen alle nasjonale markeder slik at sparepenger og investeringer skal flyte mer fritt i hele unionen. Dermed skal også små land kunne utnytte stordriftsfordeler. Kommisjonen forslår å etablere en frivillig ordning med felleseuropeiske markedsoperatører – [Pan European Market Operator](#) – PEMO. Kommisjonen ønsker at det skal etableres slike i minst to av medlemsstatene. ESMA skal godkjenne og ha tilsyn med disse PEMO'ene. Det norske Finanstilsynet er medlem uten stemmerett av ESMA.

Ineffektive og lite integrerte kapitalmarkeder er en viktig årsak til svak økonomisk utvikling i Europa, ifølge [Draghi](#)- og [Letta](#)-rapportene. Et hovedformål med lovgivningspakken er derfor «to create a more integrated, efficient, and competitive financial system providing EU citizens bet-

ter options for growing their wealth and supporting businesses in accessing funding». Lovpakken er del av strategien om [EUs spare og investeringsunion](#) (SIU). SIU er også omtalt i EU/EØS-nytt [25. mars 2025](#), [20. mai 2025](#) og [4. november 2025](#).

Figur 1: [Spare og investeringsunionens byggeklosser](#)

Citizens and savings

EU citizens can greatly benefit from investing in capital markets, as they can get higher returns from their savings, thus boosting household wealth and retirement security.

Investments and financing

EU businesses and the economy need more capital and more financing options in order to grow, innovate and create jobs. Public funding alone is insufficient and so capital markets have an important role to play.

Integration and scale

Fragmentation in EU capital markets must be addressed as it holds back growth and prevents EU citizens and businesses from benefiting from the single market effect.

Efficient supervision in the single market

The EU must ensure all market actors receive the same supervisory treatment regardless of location in the EU. Creating a level playing field will support competition and investors' confidence in EU markets.

[Det europeiske råd ba i juni 2024](#) Rådet og Kommisjonen fremskynde arbeidet med å etablere et integrert kapitalmarked i EU, som er tilgjengelig for alle innbyggere og bedrifter. Europaparlamentet vedtok i september 2025 en [resolusjon for å etablere en kapitalmarkedsunion](#), fjerne hindre for grensekryssende handel og fastsette et rammeverk for bruk av ny teknologi. Kommisjonen har merket de tre rettsaktene som EØS-relevante. 16 av de 19 rettsaktene Kommisjonen foreslår endret gjennom MISP, er gjennomført i norsk rett (se liste i egen tekstboks nedenfor). [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2024/3005](#) og [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2021/23](#) er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2023/2631](#) er innlemmet i EØS-avtalen, men foreløpig ikke gjennomført i norsk rett.

Regjeringen ba i desember 2025 om [innspill til Kommisjonens forslag til MISP](#).

[Se oversikt på neste side over de 19 rettsaktene som Kommisjonen foreslår å endre gjennom MISP]

Forordningen om videreutvikling av kapitalmarkedsintegrasjon og tilsyn i Unionen, MISP (hovedforordning) endrer:

- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) nr. 1060/2009](#) om kredittvurderingsbyråer (Credit Ratings Agency Regulation - CRAR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) nr. 1095/2010](#) om opprettelse av Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (European Securities and Markets Authority – ESMA Regulation)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) nr. 648/2012](#) om OTC-derivater, sentrale motparter og transaksjonsregistre (European Market Infrastructure Regulation - EMIR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) nr. 600/2014](#) om markeder for finansielle instrumenter - verdipapirmarkedsforordningen (Markets in Financial Instruments Regulation - MiFIR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) nr. 909/2014](#) om forbedring av verdipapir-oppgjør i Den europeiske union og om verdipapirsentraler – verdipapirsentralforordningen (Central Securities Depositories Regulation - CSDR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2015/2365](#) om gjennomskiktighet med hensyn til verdipapirfinansieringstransaksjoner (Securities Financing Transaction Regulation - SFTR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2016/1011](#) om referanseverdier for finansielle instrumenter (Benchmark Regulation -BMR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2017/2402](#) om forsvarlig verdipapirisering (Simple, Transparent and Standardised – STS Regulation)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2019/1156](#) om grensekryssende distribusjon av kollektive investeringsfond (Cross-Border Distribution of Funds Regulation - CBDR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2021/23](#) om et rammeverk for gjenoppretting og avvikling av sentrale motparter (Central Counterparties Recovery and Resolution Regulation - CCPRRR) –EU vurderer EØS/EFTA-landenes utkast til EØS-komitebeslutning
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2022/858](#) om midlertidig ordning for infrastrukturforetak basert på distribuert blokkjedeteknologi (Distributed Ledger Technology Pilot Regulation – DLTPR)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2023/1114](#) om markeder for kryptoeiendeler om europeisk rammeverk for markeder for kryptoeiendeler (Markets in Crypto Asset – MiCA Regulation)
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2023/2631](#) om EU-standard for grønne obligasjoner (European Green Bond – EuGB Regulation) - vedtatt innlemmet i EØS-avtalen
- [Europaparlaments- og rådsforordning \(EU\) 2024/3005](#) om åpenhet og integritet ved miljømessige, sosiale og styringsmessige kriterier for kredittvurderinger (ESG) - EØS-EFTA-landene vurderer EØS-relevans og -innlemmelse

Direktiv om videreutvikling av kapitalmarkedsintegrasjon (hoveddirektiv) endrer:

- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/65/EF](#) om kollektive investeringsfond (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities - UCITS Directive)
- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/61/EU](#) om regulering av forvaltere av alternative investeringsfond (Alternative Investment Fund Managers Directive – AIFMD)
- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/65/EU](#) om markeder for finansielle instrumenter (Markets in Financial Instruments Directive - MiFID II)

Forordning om avtaler for finansiell sikkerhetsstillelse endrer:

- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/26/EF](#) om oppgjørssystem for betaling og verdipapir (Settlement Finality Directive – SFD)
- [Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/47/EF](#) om finansiell sikkerhetsstillelse (Financial Collateral Directive - FCD)

Kort status om EØS-midlene

«Gjennom EØS-midlene vil Norge i årene fremover bli den viktigste giveren til å styrke sivilsamfunnet i Europa sin kamp mot desinformasjon. Dette er et betydelig bidrag til en av de

mest utfordrende og kritiske oppgavene vi står overfor i beskyttelsen av demokratiet i Europa». [Det sa utenriksminister Espen Barth Eide i sin redegjørelse om EU og EØS i Stortinget 25. november 2025. Han orienterte nærmere om status på for finansieringsordningene på møtet i Europautvalget 23. oktober i fjor.](#)

EU og EØS-EFTA-landene ble 1. desember 2023 enige om nye avtaler for EØS-midler og markedsadgang for fisk og sjømat for perioden 2021-2028, men de ble først formelt undertegnet 12. september 2024. Stortinget ga sitt samtykke 24. oktober samme år. Samlet bidrag for perioden er vel 3,2 milliarder euro fordelt på de 15 mottakerlandene. Norges andel av dette er om lag 97 prosent.

Land	Beløp (mill. euro)
Polen	924,9
Romania	596,3
Bulgaria	260,0
Ungarn	254,1
Tsjekkia	225,2
Hellas	159,3
Kroatia	133,1
Slovakia	130,7
Portugal	126,3
Litauen	117,9
Latvia	109,5
Estland	71,8
Slovenia	50,0
Kypros	17,6
Malta	11,2

Kilde: [Utenriksdepartementet](#)

Det er inngått bilaterale avtaler med en rekke av mottakerlandene om prioriterte programmer og samarbeidspartnere i hvert mottakerland, mens det fremdeles pågår forhandlinger med Hellas, Romania, Slovenia og Ungarn.

Det er tre prioriterte områder for Norge i denne perioden:

- Grønn omstilling
- Demokrati, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter
- Sosial inkludering og samfunnsmessig robusthet

I tillegg er 183 millioner euro av totalbeløpet satt av til å bidra til å håndtere konsekvenser av krigen i Ukraina og vel 300 millioner euro til [et fond som skal støtte organisasjoner](#) som jobber med menneskerettigheter, demokrati og rettsstat i Europa. Forvaltningen av disse midlene for alle mottakerlandene skjer sentralt fra kontoret for EØS-midlene i Brussel.

I forrige periode ble det ikke oppnådd enighet med Ungarn om en bilateral avtale på grunn av uenighet om forvaltningen av midlene til sivilsamfunnet. For å unngå dette problemet, skal nå altså forvaltningen av disse midlene for alle landene skje i Brussel. [Utenriksministeren sa på møtet i Europautvalget 6. juni i fjor at en lov om beskyttelse av nasjonal suverenitet «kan være til hinder for at det ungarske sivilsamfunnsfondet skal kunne virke, og vi har derfor bedt om en](#)

avklaring fra ungarsk side om dette». [Kontoret i Brussel som administrer EØS-midlene for sivilsamfunn, uttalte i en pressemelding 12. februar i år](#) at EØS-fondet for sivilsamfunn har åpnet sin første anbudsrunde i Ungarn.

Rettsakter:

Neste møte i EØS-komiteen finner sted 20. mars 2026. Liste med omtale av rettsakter som EØS-komiteen vil kunne fatte beslutninger om på det møtet ble oversendt Europautvalget 12. mars 2026. Listen består av 88 rettsakter, hvorav tre EØS-komiteebeslutninger (*som til sammen inkluderer fem rettsakter*) tilhører gruppe 1, som krever at det tas forbehold om Stortingets samtykke etter EØS-avtalens artikkel 103. Sakene omtales kortfattet nedenfor. Vi omtaler også enkelte gruppe 2-saker (rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet og rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning). For utfyllende informasjon vises det til listen fra Utenriksdepartementet. Vi gjør også for ordens skyld gjort oppmerksom på et EØS-notat hvor noe informasjon knyttet til vurderingen er unntatt offentlig, og hvor denne informasjonen dermed heller ikke er oversendt Stortinget. Dette gjelder Kommisjonsens gjennomføringsforordning (EU) 2025/1470 av 23. juli 2025 om offentliggjøring av informasjon knyttet til økologisertifikater ([EØS-notat](#)).

Gruppe 1: Rettsakter som krever lov- eller budsjettendring samt rettsakter som krever forskriftsendring som vurderes å gripe vesentlig inn i norsk handlefrihet Finansdepartementet

*Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2024/1619 av 31. mai 2024 om endring av direktiv 2013/36/EU med hensyn til tilsynsmyndigheter, sanksjoner, tredjelandsfilialer og miljømessige, sosiale og styringsmessige risikoer (**kapitalkravsdirektivet/CRD 6**)*

Sammendrag av innhold: Direktivet endrer [kapitalkravsdirektivet \(CRD IV\)](#) på en rekke områder. Det overordnede formålet med endringsdirektivet er å harmonisere rammebetingelsene for banker og andre kredittinstitusjoner ytterligere, slik at det indre markedet for banktjenester styrkes. [Departementets EØS-notat](#) redegjør nærmere for hvilke nye bestemmelser som innføres.

Økonomiske og administrative konsekvenser: For foretakene antas særlig de nye kravene til omstillingsplaner om bærekraftsrisiko å kunne være tidkrevende. For noen foretak vil disse også bety investeringer i datainfrastruktur for å håndtere bærekraftsdata. De nye kravene om bærekraftsrisiko forventes også å innebære merarbeid for Finanstilsynet ved at ansatte må tilegne seg kompetanse på et nytt fagområde. Videre vil det kreve tid til å gjennomgå og vurdere foretakenes omstillingsplaner. For en nærmere vurdering av økonomiske og administrative konsekvenser, viser departementet til punkt 26 i dette [høringsnotatet](#).

Rettslige konsekvenser: I [høringsnotat](#), utarbeidet av Finanstilsynet, med forslag til regelendringer for å gjennomføre EØS-forpliktelser som tilsvarer CRD 6 i norsk rett, er det foreslått endringer i finansforetaksloven, verdipapirhandelloven, finanstilsynsloven, CRR/CRD-forskriften, finansforetaksforskriften med videre. Gjennomføring av rettsakten i norsk rett krever lovendring og Norge deltar derfor i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortinget samtykke.

*Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2175 av 18. desember 2019 (**Revisjon av EUs finanstilsyn: endringer til EBA, EIOPA, ESMA og visse finansielle instrumenter for bekjempelse av hvitvasking**)*

Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever lovendring og innebærer budsjettmessige konsekvenser. Norge deltar derfor i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortinget samtykke.

Sammendrag av innhold: Forordningen endrer forordningene om de europeiske tilsynsmyndighetene (EUs finanstilsyn). En rekke av endringene er presiseringer eller endringer av prosedyrer for EUs finanstilsyn. Dette omfatter blant annet:

- ✓ Proporsjonalitetshensyn, integrering av ESG1-faktorer og ESG-risiko, finansiell innovasjon og investor- og forbrukerbeskyttelse i større grad skal vektlegges i forbindelse med EUs finanstilsyns virke
- ✓ EBA har fått nye oppgaver knyttet til bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering
- ✓ EUs finanstilsyn har fått nye oppgaver og myndighet, samt at det gjøres endringer i kompetansen til å fatte bindende vedtak
- ✓ Nye regler om varslervern
- ✓ Endringer i organiseringen av EUs finanstilsyn

Forordningen innebærer også endringer i:

- ✓ forordning (EU) 600/2014 (verdipapirmarkedsforordningen)
- ✓ forordning (EU) 2016/1011 (referanseverdiforordningen)
- ✓ forordning (EU) 2015/847 (om opplysninger som skal følge pengeoverføringer)

Verdipapirmarkedsforordningen endres slik at kompetansen til å autorisere og føre tilsyn med visse tilbydere av datarapporteringstjenester legges til ESMA. Endringene i referanseverdiforordningen innebærer at administratorer av kritiske referanseverdier på EU/EØS-nivå, og referanseverdier som administreres av foretak utenfor EU/EØS-området, blir underlagt direkte tilsyn av ESMA.

Rettslige konsekvenser: I departementets EØS-notat fremgår at «Når forordningen er tatt inn i EØS-avtalen, vil den sannsynligvis gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon.» I [høringsnotatet](#) som EØS-notatet viser til står det videre at: «Endringene i EBA-forordningens artikkel 17 (6) og artikkel 19 (4) forventes å innebære at EFTAs overvåkningsorgan kan fatte bindende vedtak overfor Finanstilsynet og overfor rapporteringspliktige på hvitvaskingsområdet. Dette kan få administrative konsekvenser i form av myndighetsoverføring fra Finanstilsynet på hvitvaskingsområdet. Dette kan medføre økonomiske og administrative konsekvenser for rapporteringspliktige, dersom det fattes bindende vedtak direkte mot dem.»

Kommentar: Verken EØS-notatet eller høringsnotatet synes å drøfte om myndighetsoverføringen som omtales, er «lite inngripende». Finansdepartementet svarer på spørsmål fra Stortingets faggruppa for EU/EØS-informasjon at «EØS-notatet viser bl.a. til at ESMA får tilsynsmyndighet med visse aktører, EFTAs overvåkningsorgan hva gjelder aktører i EØS/EFTA-statene. Myndighetsoverføringen vil bli nærmere behandlet i forbindelse med proposisjonen.»

Økonomiske og administrative konsekvenser: Finanstilsynet har vurdert økonomiske og administrative konsekvenser i [høringnotat av 17. mars 2023](#): Artikkel 62 gjelder finansiering av EUs finanstilsynsmyndigheter. Innlemmelse av forordningen vil innebære økonomiske konsekvenser i form av finansielt bidrag til finansieringen etter vanlig fordelingsnøkkel. Norges årlige bidrag er estimert til 16,5 millioner kroner med dagens valutakurs, i henhold til opplysninger innhentet fra EFTA-sekretariatet.

Vurdering: I forbindelse med innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen må det gjøres tekniske og materielle tilpasninger, blant annet for å legge ESMA's registrerings- og tilsynsmyndighet overfor visse tilbydere av datarapporteringstjenester og administratorer av visse referanseverdier til EFTAs overvåkningsorgan for så vidt gjelder aktører i EØS EFTA-statene, slik tilfellet er på andre områder med overnasjonalt tilsyn. Disse tilpasningene er ivarettatt i EØS-komitebeslutningen.

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/2176 av 18. desember 2019 om endring av forordning (EU) nr. 1092/2010 om makrotilsyn med finanssystemet i Den europeiske union og

*om opprettelse av et europeisk råd for systemrisiko (**Revisjon av EUs finanstilsyn: endringer til Det europeisk råd for systemrisiko (ESRB)**)*

Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever lovendring, og Norge deltar i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortingets samtykke.

Sammendrag av innhold: [Forordning \(EU\) 1092/2010](#) etablerte Det europeiske råd for systemrisiko (ESRB) og er en del av det europeiske finansielle tilsynssystemet. Rettsakten er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i Lov om EØS-finanstilsyn. Forordning (EU) 2019/2176 endrer forordning 1092/2010.

Det europeiske rådet for systemrisiko (ESRB) har overordnet ansvar for overvåkingen av finansiell stabilitet i EU og skal bidra til å begrense risikooppbygging i det finansielle systemet, bidra til at det indre marked fungerer godt, og dermed sikre at finanssektoren bidrar til økonomisk utvikling. ESRB treffer ikke vedtak som er bindende for medlemsstatene eller finansmarkedsdeltakere. ESRB ledes av et styre (General board). Forordningen fastsetter blant annet hvem som skal være medlem av styret. Endringsforordningen endrer blant annet denne sammensetningen. Blant annet er det fastsatt i endringsforordningen at formannen i Den europeiske sentralbanken er leder av styret på permanent basis. Det åpnes også for at styreformannen kan delegerer visse oppgaver til viseformannen og sekretariatets leder. Reglene om prosedyre for valg av leder av ESRB sekretariatet endres og dets oppgaver presiseres ytterligere.

Departementets [EØS-notatet](#) redegjør for hvilke medlemmer som har stemmerett og hvilke som ikke har det. Det fremgår videre i EØS-notatet at siste års utvikling av den finansielle tilsynsstrukturen i EU, herunder beslutningen om å skape en bankunion, ikke reflekteres i styrets sammensetning. Av den grunn endres forordningen slik at også formannen i den Europeiske sentralbanken og formannen i Single Resolution Board skal være medlemmer av styret i ESRB uten stemmerett. Tilsvarende endringer gjøres også til medlemmer av styret fra ESRBs Rådgivende tekniske komite.

For å sikre økt fleksibilitet vedrørende valget av styremedlemmer med stemmerett, så åpnes det for at medlemslandene kan velge sin representant enten fra lederen av nasjonalbanken eller en høytstående representant fra den utpekte kompetente myndigheten i henhold til direktiv 2013/36/EU (Kapitalkravsdirektivet). For å unngå politisk påvirkning vil det ikke være adgang for et medlem av styret å ha en rolle i regjeringsapparatet i en medlemsstat. Det gjøres også visse endringer i føringene for valg av viseformann i styret, sett i lys av endringen som gjøres i sammensetningen, hvor den viktigste er at viseformannen skal velges av og blant de nasjonale representantene i styret med stemmerett. EØS/EFTA-landenes medlemmer i styret har ikke stemmerett. Henvisning i art. 9 (5) om behandling av EØS/EFTA-landene er fjernet etter oppfølging av et ønske fra EØS/EFTA-landene.

Rettslige konsekvenser: Etter innlemmelse i EØS-avtalen vil rettsakten kunne gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon, slik at lov om EØS-finanstilsyn vil oppdateres med henvisning til revidert ESRB-forordning. Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever lovendring, og Norge deltar i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortingets samtykke.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Endring av ESRB-forordningen vil ikke ha økonomiske eller administrative konsekvenser for Norge.

Sakkyndige instansers merknader: Finanstilsynet har vurdert rettsakten. Forordningen anses som EØS-relevant og akseptabelt.

*Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2177 av 18. desember 2019
(Revisjon av EUs finanstilsyn: endringer til Solvens II-, MiFID II- og hvitvaskingsdirektivene)*

Ettersom gjennomføringen av direktivet i norsk rett krever lovendring, deltar Norge i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortinget samtykke.

Sammendrag av innhold: Endringsdirektivet innebærer endringer i Solvens II, AMLD IV og MiFID med hensyn til endringer i rollen og oppgavene til EUs finanstilsynsmyndigheter (EBA, ESMA og EIOPA) som ble vedtatt i endringene i forordningene om de europeiske tilsynsmyndighetene (EUs finanstilsyn), forordning (EU) 2019/2175.

- ✓ Direktivet omfatter endringer i MiFID II som blant annet innebærer at tilsyn med leverandører av visse datarapporteringstjenester legges til ESMA.
- ✓ Direktivet omfatter endringer i Solvens II som blant annet innebærer at EIOPA får en større rolle i vurderingen av interne modeller for beregning av solvenskrav i forsikringsselskaper
- ✓ Direktivet omfatter endringer i AMLD IV som blant annet gjenspeiler den nye rollen EBA har fått i anti-hvitvaskingsarbeidet, i henhold til endringene til forordning 1093/2010 (EBA-forordningen).

Det vises til [departementets EØS-notat](#) for nærmere omtale av endringene.

Rettslige konsekvenser: Når rettsakten er innlemmet i EØS-avtalen vil den bli gjennomført i norsk lov og forskrift. I et høringsnotat fra mars 2023 har Finanstilsynet foreslått at direktivendringene gjennomføres i verdipapirhandelloven, samt ved å endre Solvens II-forskriften.

Økonomiske og administrative konsekvenser: Det at tilsyn for leverandører av datarapporteringstjenester legges til ESMA (med vedtakskompetanse til EFTAs overvåkingsorgan), har ikke store konsekvenser for Finanstilsynet. Departementet er ikke kjent med at norske aktører tilbyr slike tjenester i dag. Aktører som ønsker å drive virksomhet som leverandør av datarapporteringstjenester vil få administrative og økonomiske konsekvenser i forbindelse med krav til registrering hos og løpende tilsyn av ESMA/EFTAs overvåkingsorgan.

Sakkyndige instansers merknader: Finanstilsynet har vurdert direktivet og anser det som EØS-relevant og akseptabelt.

Vurdering: EUs finanstilsyn ble etablert i 2010. I perioden 2010–2016 forhandlet EU- og EFTA-landene om å finne en løsning for hvordan rollen og oppgavene til EUs finanstilsyn kunne håndteres i EØS-avtalen. Stortinget ga sitt samtykke til løsning juni 2016. Samtykket ble gitt etter reglene i Grunnloven §115 om suverenitetsavståelse, med mer enn ¾ flertall.

Med dette direktivet legges ytterligere kompetanse til EUs finanstilsyn, sammen med forordning (EU) 2019/2175. I forbindelse med innlemmelse av rettsaktene i EØS-avtalen må det gjøres tekniske og materielle tilpasninger, blant annet for å legge ESMA's registrerings- og tilsynsmyndighet overfor tilbydere av visse datarapporteringstjenester til EFTAs overvåkingsorgan for så vidt gjelder aktører i EØS-EFTA-statene, slik tilfellet er på andre områder med overnasjonalt tilsyn. Endringene innebærer at reglene om datarapporteringstjenester flyttes fra verdipapirmarkedsdirektivet til verdipapirmarkedsforskriften. Videre innebærer direktivet at EIOPA får styrket innflytelse når det gjelder vurdering av interne modeller for beregning av solvenskrav i forsikringsselskaper og utvidet rolle for EBA i tilsynet med anti-hvitvasking. Tilpasningene er ivarettatt i EØS-komitebeslutningen.

Helse- og omsorgsdepartementet

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2024/568 av 7. februar 2024 (**Gebyr til Det europeiske legemiddelbyrået (EMA)**)

Ettersom gjennomføring av forordningen krever lovendring, deltar Norge i EØS-komiteens beslutning med forbehold om Stortingets samtykke.

Sammendrag av innhold: Det europeiske legemiddelkontoret (EMA) er avhengig av inntekter for å tiltrekke seg og vedlikeholde den ekspertisen som kreves for å kunne utføre sine oppgaver og finansiere sine aktiviteter. Inntektene til EMA består blant annet av gebyrer. I kjølvannet av pandemien har det skjedd en økning i arbeidsoppgaver for EMA, og den ekstra arbeidsmengden bør ifølge rettsakten ledsages av hensiktsmessig finansiering. Forordningen erstatter tidligere regelverk og legger grunnlaget for et nytt gebyrsystem for EMA, og skal sikre tilstrekkelig finansiering for EMAs virksomhet og dermed bidra til å sikre et høyt beskyttelsesnivå for folke- og dyrehelsen.

Forordningen fastsetter kostnadsbaserte gebyrer og avgifter som skal innkreves av EMA, samt vederlag til vedkommende myndigheter i medlemsstatene for tjenestene de yter for å fullføre EMAs lovpålagte oppgaver. Forordningen har videre til formål å etablere et fleksibelt gebyrsystem som kan tilpasses i fremtiden. Gebyrene som fastsettes skal stå i et rimelig forhold til arbeidet som blir utført. [Departementets EØS-notat](#) redegjør nærmere for forordningens omfang, størrelsen på gebyrene og avgiftene, hva slags avgifter og gebyrer EMA kan innkreve, betaling av vederlag til myndigheter i medlemsstatene for levering av tjenester til EMA, mulighet for å redusere eller utsette betaling av gebyrer og avgifter og regler for åpenhet og overvåking av omkostningene ved EMAs aktiviteter og omkostningene ved vederlag som EMA betaler til medlemslandene.

Rettslige konsekvenser: Forordningen vurderes inntatt i legemiddelforskriften § 15-4 første ledd ved henvisning. Denne bestemmelsen omhandler gebyrer til EMA og bestemmer i dag at forordningene (EU) 658/2014 og (EF) 297/95 gjelder som forskrift. Forordningen vurderes også inntatt i lov om medisinsk utstyr § 1 som følge av at den endrer forordning (EU) 2017/745 som i henhold til bestemmelsen gjelder som norsk lov.

Sakkyndige instansers merknader: DMP mener det er viktig at finansieringen av EMA er tilstrekkelig for oppgavene som EMA utfører. Samtidig er det viktig at legemiddelmyndighetene i EØS-landene som bidrar i EMAs arbeid, får utbetalt vederlag i henhold til sin innsats. Overordnet medfører den nye reguleringen at aktørene samlet betaler mer til EMA. EMA vil få økte inntekter, mens EØS-landene samlet ventes å få reduserte inntekter for å ta på seg oppdrag. I og med at noen satser økes mens andre reduseres, vil omleggingen slå ulikt ut for det enkelte medlemsland alt etter hvordan porteføljen til det enkelte medlemsland er sammensatt. Medlemsland som har en portefølje med mange oppdrag hvor satsene er redusert, vil måtte regne med å få redusert sine samlet inntekter, gitt uendret portefølje. Noen land kan komme tilnærmet uendret ut av omleggingen. Reguleringen har ikke økonomiske konsekvenser for pasientene.

Gruppe 2: Rettsakter som krever forskriftsendring som ikke griper vesentlig inn i norsk handlefrihet, samt rettsakter som ikke har konsekvenser for norsk lovgivning

Finansdepartementet

Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2025/790 av 23. april 2025

Det fremgår i [EØS-notat](#) at det ved innlemmelse av rettsakten i EØS-avtalen vil det være behov for tekniske tilpasninger vedrørende dato for ikrafttredelse samt for å sikre at EFTAs overvåkinsorgan ved behov har mulighet til å holde seg orientert om arbeidet i et tilsynskollegie. Finansdepartementet kan bekrefte at dette er ivarettatt i EØS-komitebeslutningen: «Behovet for at

EFTAs overvåkingsorgan skal ha mulighet til å holde seg orientert om arbeidet i et tilsynskollegie, dekket gjennom tilpasningene i 3020R0791 art. 3(3) og 25(3) e.»

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2025/791 av 23. april 2025

Det fremgår i [EØS-notat](#) at det ved innlemming i EØS-avtalen vil det være behov for tekniske tilpasninger vedr. dato for ikrafttredelse samt for å sikre at EFTAs overvåkingsorgan ved behov har mulighet til å holde seg orientert om arbeidet i et tilsynskollegie. Finansdepartementet kan bekrefte at dette er ivaretatt i EØS-komitebeslutningen: «Behov for tilpasning av ikraftsetting er ivaretatt i Artikkel 3 i JCD. Behovet for at EFTAs overvåkingsorgan skal ha mulighet til å holde seg orientert om arbeidet i et tilsynskollegie, dekket gjennom tilpasningene i 3020R0791 art. 3(3) og 25(3) e.»

Klima- og miljøverndepartementet

Delegert kommisjonsforordning (EU) 2025/927 av 20. mai 2025

Det fremgår i [EØS-notat](#) at KLD «foreslår at det i EØS-komitebeslutningen inntas en felleserklæring der det fremgår at EØS-innlemmelse av denne rettsakten, som omhandler EUs forhold til tredjeland, ikke skal anses å ha presedensvirkninger for EØS-avtalens virkeområde. Slike felleserklæringer ble inntatt både i EØS-komitebeslutning nr. 74/2021 (om EØS-innlemmelse av kommisjonsforordning 2019/1603) og EØS-komitebeslutning nr. 334/2023 (om EØS-innlemmelse av direktiv 2023/958).» Utenriksdepartementet bekrefter at en slik felleserklæring inngår i EØS-komitebeslutningen for denne rettsakten.